Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2 Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XX. Celovec, petek, 29. januar 1965 Štev. 5 (1183)

Winston S. Churchill

Po več dneh, ki jih je preživel v agoniji, je v 91. letu starosti umrl bivši predsednik britanske vlade sir Winston S. Churchill, eden največjih likov sodobne zgodovine, zadnji izmed »treh velikih«, ki so na zgodovinskih konferencah med zadnjo vojno polagali temelje današnjemu svetu.

Winston Churchill je s svojim življenjem, svojo mislijo, voljo in dejavnostjo odločilno posegel v najpomembnejša dogajanja zgodovinskega razvoja narodov in ljudi; še posebno pa velja to za njegovo vlogo v zgodovini Velike Britanije. Postal je praktično del angleške zgodovine, gotovo eden njenih najbolj pozitivnih delov, če upoštevamo prispevek in silne napore, ki jih je Velika Britanija pod njegovim vodstvom vložila za zmago nad barbarskim fašizmom. Kljub prenekaterim slabostim se je zato okrog njegove osebe ustvaril mit, legenda o pogumnem in odločnem človeku, o možu nenavadnih kvalitet, ki se je v usodnem trenutku ovedel lastne velike zgodovinske dolžnosti in naloge, ju širokosrčno in nesebično sprejel ter uspešno, zmagovito izpolnil.

Po nekaj letih službovanja v vojski se je Churchill najprej posvetil novinarstvu, nato pa politiki. Leta 1900 je bil prvič izvoljen za konservativnega poslanca in je ostal član zbornice prav do zadnjih let svojega življenja. Že leta 1908 je postal član britanske vlade, najprej na položaju trgovinskega in pozneje zunanjega ministra, ter se povzpel med najbolj uspešne mlade angleške politike. V letih med obema vojnama je njegova zvezda sicer nekoliko zbledela, toda med 65. in 70. letom starosti si je zagotovil svoje edinstveno mesto v zgodovini, ko si je, gnan od svojega izredno izoblikovanega čuta odgovornosti in dolžnosti, naložil breme skrajnega tveganja, dela in skrbi. Ko so drugi britanski politiki obupavali, je vzel državno krmilo v svoje roke in Veliko Britanijo povedel na strani zaveznikov v zmagoviti boj proti silam zločinskega nacifašizma.

Že samo s tem si je zaslužil častno mesto v zgodovini in mednarodna javnost z najvišjimi predstavniki držav se v teh dneh klanja spominu moža, katerega ime ima v svetovni zgodovini tak zven, tak legendarni sloves kot le malo drugih. Tega nihče ne more osporavati in tudi njegovi nekdanji politični nasprotniki iskreno priznavajo njegovo veličino, njegove doljnosežne politične odločitve, ki so Winstona Churchilla napravile za eno najpomembnejših osebnosti našega časa.

Churchillovo truplo počiva — pokrito z britansko zastavo — na mrtvaškem odru v Londonu, kjer bodo jutri pogrebne svečanosti v navzočnosti najvišjih državnih in političnih predstavnikov iz vseh delov sveta. Na zahtevo kraljice Elizabete ga bodo pokopali z največjimi častmi, kot sta jih bila doslej v vsej dolgi zgodovini Velike Britanije deležna le dva predsednika britanske vlade — vojvoda Wellingtonski leta 1852 in William Galdstone leta 1898. In to tudi upravičeno, kajti redko kdo je zapustil v vsem svetu vtis tako močne in velike osebnosti kot — Winston S. Churchill.

ZVEZA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

bo imela v soboto, dne 30. januarja 1965 ob 9. uri dopoldne v celovški Delavski zbornici svoj

občni zbor

na katerem bo v jubilejnem letu ob

- **20-letnici osvoboditve Avstrije**
- **10-letnici podpisa Državne pogodbe**
- **10-letnici ustanovitve ZSO**
- **10-letnici Spomenice koroških Slovencev**

pregledala trenutno stanje ter sprejela program za nadaljnje delo. Vsi delegati včlanjenih organizacij in gostje so vabljeni, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. Vstop samo z delegatskimi izkaznicami oziroma vabili za goste.

Koristna izmenjava mnenj in izkušenj

med predstavniki slovenske manjšine v Italiji in italijanske v Jugoslaviji

Kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, je bilo zadnjo nedeljo v Trstu posvetovanje predstavnikov manjšinskih organizacij iz Italije in Jugoslavije. Sestanka so se udeležili vsi člani izvršnih odborov Italijanske unije za Istro in Reko ter Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu, torej vodstvo obeh osrednjih organizacij italijanske manjšine v Jugoslaviji in slovenske v Italiji. Navzoči pa so bili tudi predstavniki krajevnega političnega in kulturnega življenja, medtem ko je po sestanku priredil za udeležence posvetovanja jugoslovanski konzul v Trstu Janhuba sprejem, na katerem sta bila od italijanskih oblasti navzoča tudi predsednik deželnega sveta dr. De Rimaldini in tržaški župan dr. Franzil.

O položaju italijanske etnične skupine v Jugoslaviji je na sestanku poročal predsednik Italijanske unije za Istro in Reko dr. Antoni Borme. Naglasil je, da je vsaka primerjava stanja manjšin relativna, kajti različni činitelji in različna družbena struktura v obeh državah pogojujejo tudi različna izhodišča za obravnavo manjšinskega vprašanja. V Jugoslaviji — je poudaril — se narodnostno vprašanje postavlja in rešuje na način, ki presega meje klasičnih pojmovanj demokratičnih pravic: italijanska manjšina v Jugoslaviji dopolnjuje klasične pravice na osnovi načel državne ureditve v obliki ustavnih in drugih določil, ki postavljajo vse državljane v enakopraven položaj ne glede na njihovo narodnost. Posebno obširno je govoril o vprašanju manjšinskega šolstva ter o kulturnem in prosvetnem delovanju Italijanov v Jugoslaviji.

V imenu Slovenske kulturno-gospodarske zveze je položaj slovenske narodnostne skupine v Italiji orisal predsednik Boris Race, ki je prikazal njene pridobitve in probleme ter podčrtal bistvene zahteve, ki jih slovenska narodnostna skupnost postavlja, da bi dosegla zagotovitev vseh pravic in enakopravnega položaja. Omenil je vrsto zakonskih in drugih določil, ki urejajo položaj manjšine, in pri tem ugotovil, da dostikrat načelno zagotovljene pravice v praksi še niso dobile svojega potrdila. Predvsem pa je opozoril na dejstvo, da skuša Italija pri reševanju manjšinskega vprašanja razdeliti Slovence na tri dele — na tržaške, ki uživajo relativno največ pravic, na goriške, ki so si doslej priborili edinole svoje šole, ter na beneške Slovence, kateri sploh ne uživajo nobenih pravic. Ob koncu svojega poročila je navedel vrsto glavnih zahtev, ki jih postavlja manjšina za zagotovitev svojih pravic.

Po obširni razpravi o obeh poročilih so udeleženci posetovanja sprejeli zaključke v obliki resolucije, ki vsebuje ugotovitve o položaju in osnovne zahteve, ki jih predstavniki obel manjšin postavljajo za dokončno uveljavitev svojega enakopravnega položaja.

Vedno novi protesti

proti zastaranju nacističnih zločinov

Val protestov proti sklepu zahodnonemške vlade, da po 8. maju 1965 v Zahodni Nemčiji ne bodo več zasledovali in klicali na odgovornost nacističnih zločincev, se še naprej širi in vedno bolj dobiva značaj velike mednarodne akcije.

- **Skupina 68 članov ameriškega kongresa je poslala zahodnonemškemu parlamentu zahtevo, naj ne sprejme zakona o zastaranju nacističnih zločinov. V tozadevnem pismu je rečeno, da bi Zahodna Nemčija v primeru zastaranja nacističnih zločinov doživela, da bi se nacistični zločinci povrnili iz svojih sedanjih skrivališč, kar bi nedvomno imelo tudi mednarodne posledice za ugled Zahodne Nemčije. Predsednik pravne komisije ameriškega kongresa Emanuel Seller je v imenu sopodpisnikov omenjene zahteve izrazil prepričanje, da bo zahodnonemški parlament razumel zahtevo, ki bi prav gotovo prispevala k medsebojnemu razumevanju narodov na svetu.**
- **Proti zastaranju nacističnih zločinov se je izrekel tudi predsednik zahodnonemške socialdemokratske stranke in berlinski župan Brandt, ki je naglasil, da osporavani sklep bonske vlade ni pravilen ne z moralnega in tudi ne s političnega ter pravnega stališča.**
- **Skupina komunističnih senatorjev v italijanskem parlamentu je zahtevala od ministrov za zunanje zadeve in pravosodje, da objavita svoje stališče o sklepu zahodnonemške vlade glede zastaranja nacističnih zločinov. Ukrep bonske vlade predstavlja po njihovem mnenju „manifestacijo politične in moralne solidarnosti z zločinci".**
- **Tudi katoliško delavsko združenje v Kölnu se je izreklo proti zastaranju nacističnih zločinov in poudarilo, da mora nemški narod napraviti vse, kar je v njegovi moči, da bo premagal najstrašnejšo dediščino tretjega rajha. Zgolj pravno obravnavanje vprašanja zastaranja v očigled pomena tega problema ne zadostuje, marveč bo treba spremeniti zahodnonemško ustavo, če se bo pokazala potreba.**

Kancler dr. Klaus:

V bodoči združeni Evropi

mora biti prostora za vse evropske države

Na povabilo predsednika Pflimlina je imel kancler dr. Klaus zadnji torek govor pred posvetovalno skupščino Evropskega sveta v Strassburgu, kjer je predvsem opozoril na položaj Avstrije na stikališču med Vzhodom in Zahodom. Udeležence zasedanja je pozval, naj v svojih prizadevanjih za evropsko združitev stremijo za formulo, ki bo v bodoči združeni Evropi zagotovila mesto vsem evropskim državam. Avstrijci bi morali evropsko poslopje bodočnosti smatrati za nedovršeno, če bi sicer imelo srednjo fasado in zahodni trakt, vzhodni trakt pa bi ostal nedograjen. Evropa se namreč ne konča na vzhodnih mejah Avstrije, marveč so tudi vzhodnoevropske države del Evrope.

Kot prispevek Avstrije za zbližanje med Vzhodom in Zahodom je kancler dr. Klaus navedel, da se Avstrija kot nevtralna država uspešno trudi za vzpostavitev dobrih odnosov s sosednimi deželami. Pri tem je zlasti omenil prijateljske stike z Jugoslavijo ter poudaril, da je v zadnjem času uspelo izboljšati tudi odnose z Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo, pa tudi s Češkoslovaško in Poljsko želi imeti Avstrija dobre odnose. »Avstrijci imamo eno veliko željo: urediti odnose s sosednimi državami tako, da bodo predstavljali viden dokaz popuščanja napetosti v tem delu Evrope. Vsa naša mednarodna prizadevanja so usmerjena v to, da bi obvarovali današnji mednarodni položaj Avstrije, kajti to ne služi le našim lastnim interesom, marveč je v interesu vseh evropskih narodov.«

Med svojim bivanjem v Strassburgu je imel kancler dr. Klaus tiskovno konferenco, kjer je med drugim zavzel stališče tudi do vprašanja zastaranja nacističnih zločinov. Povedal je, da je v pripravi poseben zakon, po njegovem osebnem mnenju pa v avstrijski zakonodaji ne bi bilo nič novega, če umor in nasnova umora sploh ne bi zastarali, kajti tak zakon je v Avstriji veljal že v letih 1918 do 1938. Vsekakor pa se mora Avstrija pri reševanju tega vprašanja ozirati na druge države, ker bi se v primeru, da bi se Nemčija izrekla proti zastaranju vojnih zločinov in Avstrija ne, leta znašla v nevarnosti, da postane pribežališče za vse tiste, ki se jim pri nas ne bi bilo treba bati kazni, kar bi nedvomno privedlo do političnih zapletljajev.

Rekordno število kardinalov

Papež Pavel VI. je te dni imenoval 27 novih kardinalov in s tem prvič v cerkveni zgodovini povečal kardinalski kolegij nad sto članov. Doslej je namreč ta kolegij štel 76 članov, z novimi imenovanji pa jih ima 103. Imenovanje novih kardinalov bodo slovesno potrdili na kardinalskem konsistoriju, ki je sklican za 22. februar.

Med novimi kardinali je tudi zagrebški nadškof Franjo Šeper, ki se je aktivno uveljavil že na zadnjih zasedanjih vatikanskega koncila. Prav tako sta postala kardinala praški nadškof Beran in ukrajinski nadškof Slipij, v čemer opazovalci vidijo očitno željo po izboljšanju odnosov med Vatikanom in Vzhodom. Ostali novi člani kardinalskega kolegija so razdeljeni na razne države Evrope, Severne in Južne Amerike ter Afrike in Azije.

„Obvarovati človeštvo pred atomsko vojno"

Na nedavnem zasedanju političnega posvetovalnega odbora držav-članic Varšavskega pakta, ki je zasedal v Varšavi ob navzočnosti najvišjih predstavnikov vzhodnih držav, so v glavnem obravnavali vprašanja evropske vrnosti in svetovnega miru. Pri tem so dali poseben poudarek posledicam, ki bi nastale z ustanovitvijo multilateralnih jedrskih sil Atlantskega pakta. V kolikor so bili sklepi varšavskega posvetovanja sporočeni javnosti, bi lahko ugotovili, da v bistvu ne pomenijo nič novega, marveč predstavljajo več ali manj le kolektivno potrditev in odobritev predlogov, ki so jih že ob drugih priložnostih sprožile posamezne države-članice Varšavskega pakta.

Načrte o multilateralnih jedrskih silah NATO odločno zavračajo kot del agresivne politike imperialističnih sil, ki hudo ogroža mir v Evropi in na vsem svetu; zlasti pa protestirajo proti temu, da bi Zahodna Nemčija na kakršenkoli način dobila dostop do atomskega orožja. Države-članice Varšavskega pakta se izrekajo za »zmrznjenje« atomskega orožja, za ustanovitev brezatomskih con, za konferenco o kolektivni varnosti v Evropi in za svetovno konferenco o razorožitvi ter izrekajo pripravljenost, podpisati nenapadalno pogodbo z državami Atlantskega pakta, kar bi lahko v veliki meri ublažilo napetost v Evropi in na vsem svetu.

Kot poglavitni smoter zunanje politike držav-članic Varšavskega pakta pa je bilo poudarjeno: zagotoviti mirne pogoje za notranjo izgradnjo lastnih držav ter obvarovati človeštvo pred nevarnostjo svetovne atomske vojne z uskladenimi prizadevanji vseh miroljubnih narodov.

„Vroče železo" vladne koalicije:

Stanovanjska politika

Že dalj časa je gradnja stanovanj eno izmed »vročih želez« med strankama vladne koalicije. Posebno vroče pa postaja to vprašanje zadnje čase, ko se ga po dolgem oklevanju in odlaganju pričenjata vladni stranki lotevati z večjo resnostjo in odločnostjo. Glasilo socialistične stranke »Arbeiterzeitung« je v več nadaljevanjih odprlo široko razpravo o problemih gradnje stanovanj in razvoja na stanovanjskem trgu in jo pred 14 dnevi zaključilo z neke vrste resolucijo, iz katere je razvidno stališče socialistov na teh področjih. Temu nasproti se ÖVP doslej še ni mogla priboriti do skupnega stališča svojih organizacij, ki jih združuje, do skupnega stališča, ki bi odgovarjalo tako Bauernbundu kot Arbeiter- und Angestelltenbundu, Wirtschaftsbundu, Industriellenvereinigung in drugim organizacijam, ki so vključene v ÖVP.

Kako pereča je na drugi strani reforma v stanovanjski politiki na vladni ravni, kaže nedavno poročilo Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) v Parizu o gradnji stanovanj v Zahodni Evropi. Iz tega poročila je namreč razvidno, da v gradnji stanovanj Avstrija vidno zaostaja za drugimi zahodnoevropskimi državami, ki so kakor Avstrija članice OECD. V Avstriji je bilo na tisoč prebivalcev letno zgrajenih le 5,4 stanovanj, medtem ko jih je bilo n. pr. na Švedskem zgrajenih 10,5, v Švici pa 9,9.

Manj stanovanj na leto, kot v Avstriji, zgradijo le še v Belgiji, toda Belgija je po drugi svetovni vojni problem stanovanj že rešila. Sedaj gradi stanovanja le še za tekoče potrebe, ker je na njenem stanovanjskem trgu ponudba stanovanj že večja, kot je povpraševanje za njimi.

Kakor Belgija bodo tudi nekatere druge zahodnoevropske države svojo stanovanjsko krizo že v bližnji bodočnosti rešile. V Avstriji smo od tega dne že zelo oddaljeni. Po socialističnih ugotovitvah bi jo bilo mogoče rešiti v desetih letih le, če bi v tem času zgradili 600.000 stanovanj ali letno vsaj polovico več kot zadnja leta. Večina sedanjih stanovanj ne odgovarja sodobnim zahtevam. Večina avstrijskih družin stanuje še vedno v stanovanjih, ki nimajo več kot sobo in kuhinjo. Kopalnico ima le vsako četrto stanovanje. Temu nasproti pa celo Zveza hišnih in zemljiških posestnikov trdi, da je samo na Dunaju najmanj 30.000 stanovanj prostih, ker so jih imovite družine ali zasebniki kupili za »rezervo« ali pa so prazna, ker zahteva lastnik previsoko stanarino.

Kakor na eni strani naraščajoča draginja stanovanj, tako je 20 let po drugi svetovni vojni tudi razpadanje starejših stanovanjskih poslopij vzrok stanovnajske krize. Po teh stanovanjih je zakonito vezana stanarina tako nizka, da lastnik ne misli, večkrat pa tudi misliti ne more, da bi poslopja v redu vzdrževal, še manj da bi jih času primerno moderniziral in adaptiral.

Problem rešitve stanovanjske krize je v Avstriji zelo zamotan. Zamotan je predvsem zaradi tega, ker so prodaja stavbenih zemljišč za stanovanjska poslopja, gradnja stanovanj in višina stanarine postali najpriljubljenejši predmeti za nebrzdane denarne špekulacije. Krogi, ki sedaj v vrstah vladnih strank iščejo pot rešitve iz takega položaja, jo bodo našli samo, če bodo v načelu spremenili stanovanjsko politiko vlade. Treba je postaviti meje za cene zemljišč za stanovanjska poslopja, treba je usoglasiti stanarine, da bodo odgovarjale obsegu in ureditvi stanovanja ter starosti poslopja, treba pa je tudi ustvariti pogoje za ugodnejše financiranje modernizacije in adaptacije starejših poslopij, pri katerih se oboje še izplača. Zgolj po poti povečane gradnje stanovanj stanovanjske krize v doglednem času ne bo mogoče odpraviti, čeprav bi vse fonde za gradnjo stanovanj združili in čeprav bi prispevek za gradnjo stanovanj, ki ga plačujejo delojemalci in delodajalci, zvišali za pol odstotka. Stanovanjsko vprašanje je preresno, da bi še naprej lahko ostalo predmet koristolovstva imovitih slojev in predmet njihovega kopičenja denarja z bogatimi obrestmi.

Vladni stranki sta se sporazumeli

o podržavljeni industriji mineralnih olj

Koalicijski odbor vladnih strank je prišel po več sejah v soboto do sporazuma v vprašanju podržavljenih podjetij industrije mineralnih olj, to je v vprašanju združitve podjetja „Avstrijska uprava mineralnih olj" (ÖMV) in podjetja „Martha" ter o nadaljnji usodi podjetja „ÖROP", ki je bilo doslej kot bivše nemško premoženje pod upravo finančnega ministrstva. Odbor je sklenil, da se „Martha" pridruži ÖMV in da ÖMV za ceno 200 milijonov šilingov kupi 74 % „ÖROP"-akcij. Preostalih 26 % teh akcij lahko kupijo avstrijski državljani, vendar brez pravice soodločanja v ÖMV. Te akcije predstavljajo vrednost 50 milijonov šilingov.

S tem sporazumom je bilo urejeno vprašanje, ki je med vladnima strankama zadnje tedne povzročalo mnogo vroče krvi, ker ÖVP ni hotela pristati na normalno združitev imenovanih treh podjetij, ki so last države. Bistvo vprašanja je bilo v tem, da sta bili podjetji „Martha" in „ÖROP", ki se bavita z razpečavanjem mineralnih olj, v konkurenci na trgu prešibki, ker sta obvladali le 21 % trga z mineralnimi olji, medtem ko so ga inozemska podjetja obvladala več kot 60 %. Z združitvijo vseh treh podjetij v skupno podjetje je omogočena tako večja sposobnost podržavljenega podjetja za konkurenco nasproti inozemskim podjetjem na trgu z mineralnimi olji, kakor tudi zagotovitev delovnih mest v tem podjetju.

ÖVP v zastopanju koristi privatnega in inozemskega kapitala dolgo ni hotela uvideti potrebe po rešitvi tega vprašanja. Šele ko so delavci imenovanih treh podjetij zagrozili s stavko, je tekom minulega tedna pokazala voljo za potrebna konkretna pogajanja. Sporazum, ki je bil potem v soboto dosežen, je sicer zadostil v glavnem zahtevam delavcev v podjetjih, sindikalne zveze in socialistov v vladi, vendar ima po zaslugi ÖVP še vedno svoj čednostni madež. Namesto da bi se zavzela za normalno združitev podjetij in s tem za gospodarsko okrepitev ÖMV, je ÖVP zahtevala in dosegla, da bo moralo to podjetje finančnemu ministru za združitev plačati ceno 200 milijonov šilingov in da bo vsled tega ob konkurenci tovrstnih privatnih in inozemskih podjetij nekaj časa še vedno v težavah. Tako torej koristi ÖVP večanju kapitalne in gospodarske moči države in družbe.

Ugoden razvoj pristanišča Koper

Najmlajše slovensko pristanišče Koper je tudi lani zabeležilo naraščanje prometa. Skupna tonaža v pristaniškem prometu je narasla za 10,4 odstotka na 694.000 ton. Narasla sta predvsem uvoz in tranzit, ki sta skupno predstavljala skoraj 90 % vsega pristaniškega prometa. Skozi pristanišče je šlo največ izdelkov metalurgije in lesa, pri katerih je tudi promet najbolj narastel.

Tranzit se je povečal za 88,8 %. Največ tranzitnega blaga je šlo v Avstrijo, na Češkoslovaško, Madžarsko in v južne predele Zahodne Nemčije. Sploh se te dežele koprskega pristanišča čedalje bolj poslužujejo. Ob ugodnem razvoju pristanišča s 550 m globoke operativne obale je pričakovati, da se bo promet v bodoče še povečal, čim bo dograjena 30 km dolga železniška proga v Koper, ki jo od lani naprej gradijo.

Turistična podjetja v skrbi za personal

Tri šibke točke v avstrijskem turizmu je naštel upravni odbor združenja hotelirjev na svojem sobotnem zasedanju v Seefeldu na Tirolskem: pomanjkanje personala, zlasti po kuhinjah, pomanjkljiva turistična propaganda v inozemstvu in neprestano podraževanje življenjskih potrebščin v Avstriji. Dosedanji razvoj na teh področjih lahko spravi turizem v Avstriji v resno krizo.

Najbolj pereč problem je pomanjkanje personala po hotelih in njihovih kuhinjah. Zadnje čase naglo narašča beg personala iz kuhinj. Za glavni vzrok tega pomanjkanja navaja združenje hotelirjev naraščajočo in končno tudi razumljivo težnjo uslužbencev v gostinstvu in turističnih podjetjih po prostem koncu tedna in po dopustu v sezoni. Nadaljnji vzrok tega pomanjkanja je nagel porast števila turističnih postelj in turističnih nočitev v Avstriji. Od leta 1955 do leta 1963 se je število turističnih postelj povečalo za 69, število turističnih nočitev v obrtnih podjetjih pa za 111 odstotkov. V istem času je vendar število uslužbencev v turističnih podjetjih naraslo le za 50 odstotkov. Pomanjkanje uslužbencev po restavracijah pa je toliko bolj občutno, ker se je v tem razdobju podvojilo tudi število postelj po privatnih prenočiščih in ker se je število turistov, ki prihajajo v Avstrijo iz inozemstva, potrojilo.

Združenje hotelirjev vidi izhod iz te stiske le v povečanju možnosti najetja uslužbencev iz inozemstva in v možnosti zaposlitve že vpokojenih ljudi, kar pa ovira paragraf 94 ASVG. Združenje zahteva tudi ERP-kredite za gradnjo ekspresnih restavracij in se pritožuje nad tem, da vsebuje zvezni proračun le 26 milijonov šilingov za turistično reklamo v inozemstvu, kar je v primerjavi s sredstvi za turistično reklamo drugih dežel vse prenizek znesek. Združenje se tudi pritožuje zaradi zadnjih podražitev električnega toka, premoga, mesa, gradenj in socialnih prispevkov in pravi, da so z njimi cene turističnih uslug, ki jih je združenje določilo za tekoče leto, postavljene na glavo. Turistična podjetja bodo morala zaradi tega letos omejiti potrebne nadaljnje investicije.

Visok deficit v plačilni bilanci Amerike

Po prvih ugotovitvah bo deficit Amerike v njeni zunanjetrgovinski bilanci za leto 1964 znašal 2,5 do 3 milijarde dolarjev. V zadnjih dveh letih je bil sicer višji kot lani — znašal je 3,3 in 3,6 milijarde — vendar je daleč prekoračil napovedi vlade. Predsednik Amerike bo zaradi tega pozval kongres, da določi potrebne ukrepe za stabilizacijo dolarja.

Od 2,7 na 9,5 milijona nočitev

Medtem ko je po številu nočitev turizem v Avstriji v zadnjih desetih letih porastel za 128, je na Koroškem porastel za 250 odstotkov na 9,5 milijona nočitev, je v soboto ugotovil namestnik deželnega glavarja Hans Sima. Ta porast sta sprožila privatna iniciativa in ukrepi dežele, ki je potom fonda za pospeševanje turizma vložila v razvoj turizma 109,4 milijona šilingov.

Trenutno pospešuje dežela v okviru zakona o pospeševanju turizma naslednje projekte: 15 kopališč, ki bodo stala 44,4 milijona šilingov, nadalje gradnjo 13 liftov, ki bodo stali 45,4 milijona šilingov in vrsto manjših turističnih objektov, ki bodo stali 19,5 milijona šilingov. Za znižanje obrestne mere za najete kredite pri teh podjetjih bo dežela prispevala skupno 36,6 milijona šilingov.

Letalski promet narašča

Leto 1964 je prineslo nov vzpon prometa tako pri avstrijski letalski družbi „Austrian Airlines" (AUA) kot pri jugoslovanskem podjetju „Adria-avio-promet" (AA). Obe podjetji civilnega letalskega prometa sta razmeroma še mladi, vendar sta se v mednarodnem letalskem prometu že dobro uveljavili.

Koncem leta je imela AUA v prometu 11 letal in sicer 3 Caravelle, 4 Vickers Viscont, 3 Douglas DC 3 in eno šolsko letalo. Dvanajsto letalo tipa Caravelle je naročila jeseni, v promet pa bo pod imenom „Kärnten" prišlo letos aprila. Letala AUA so lani preletela 6,07 milijona kilometrov in so bila na poti 17.200 ur. Nasproti letu 1963 se je njen letalski promet po kilometrih povečal za 20,9, po urah pa za 22,9 odstotka. V tem času so letala prepeljala 270.000 potnikov in 18.000 ton tovora. Porast znaša 34,8 in 38,5 odstotka.

Jugoslovansko podjetje AA je tipično chartersko podjetje, ki dopolnjuje linijsko podjetje JAT. S 4 letali tipa DC-6B, od katerih vsako sprejme 88 potnikov, je v 316 poletih prepeljalo v Jugoslavijo 43.510 potnikov, od tega iz Anglije 22.222, iz Zahodne Nemčije 7652, iz Avstrije 4740, iz Nizozemske 2782, iz Francije 2612, iz Švice in Belgije pa 3512. Letala AA so lani prvič letela v Ameriko, v afriške dežele, v Izrael in v Indonezijo. Število ur letenja je lani narasto za 58, število prepeljanih potnikov za 50, število letov pa za 38 odstotkov.

PO ŠIROKEM SVETU

STRASSBURG. — Na zasedanju Evropskega sveta v Strassburgu je v torek govoril kancler dr. Klaus o položaju Avstrije v Evropi. V sredo pa je predstavnik Avstrije, socialistični poslanec Czernetz, podal uvodno poročilo v razpravo o gospodarstvu in kmetijstvu, kjer se je izrekel za nadaljnjo krepitev EFTA.

PARIZ. — Jutri se bo minister za trgovino in obnovo dr. Bock sestal s francoskim zunanjim ministrom Couve de Murvillom, kateri je trenutno predsednik ministrskega sveta EGS.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je predložil kongresu državni proračun za finančno leto 1965-66, ki se bo začela 1. julija letos. Novi proračun v višini 99,7 milijarde dolarjev (2500 milijard šilingov) izdatkov in 94,4 milijarde dolarjev dohodkov je doslej najvišji v zgodovini Amerike. Primanjkljaj v višini 5,3 milijarde dolarjev je za eno milijardo nižji kot v tekočem poslovnem letu.

MÜNCHEN. — Pred deželnim sodiščem v Münchenu se je v ponedeljek začel proces proti trem osebam, ki so obtožene zarotništva in udeležbe na kriminalnem združevanju. Med obtoženimi sta tudi dva Avstrijca, ki sta že od 22. junija lani v preiskovalnem zaporu. Obtožnica navaja, da so trije obtoženci pod vodstvom bivšega Innsbruškega profesorja dr. Burgerja, kateri je trenutno v Grazu v preiskovalnem zaporu, kovali ilegalno organizacijo, ki naj bi pripravljala in izvajala dinamitske atentate na Južnem Tirolskem.

SAJGON. — Protestne demonstracije proti južnovietnamski vladi se vedno bolj širijo, v zadnjih dneh pa so se usmerile predvsem proti vmešavanju Amerike v notranje zadeve Južnega Vietnama. Med demonstracijami v Sajgonu so vladne čete uporabile solzilni plin proti skupini šolarjev. Na letališču Vientiane pa je prišlo do velike eksplozije, ki je uničila polovico vladnih letalskih sil.

BERLIN. — Med predstavniki Vzhodne Nemčije in zahodnega Berlina so spet v teku pogajanja o nadaljnjem sporazumu za obisk prebivalcev zahodnega Berlina pri svojcih v vzhodnem delu mesta. Na podlagi zadnjega sporazuma so v času od 30. oktobra do 12. novembra ter od 19. decembra 1964 do 3. januarja 1965 zabeležili okoli 1,4 milijona takih obiskov. Novi sporazum naj bi se nanašal na velikonočne in binkoštne praznike.

NEW YORK. — Za Sovjetsko zvezo in nekaterimi vzhodnimi državami je zdaj tudi Francija protestirala proti temu, da jo v OZN smatrajo za „dolžnika" pri plačevanju rednih prispevkov za svetovno organizacijo. Kakor prej sovjetska je zdaj tudi francoska vlada izjavila, da v plačevanju rednih prispevkov sploh ni v zaostanku, medtem ko stroškov, ki so nastali v operacijah sil OZN v Kongu, Francija „ne smatra za dolg, ki bi bil obvezen".

BEOGRAD. — Prejšnji teden so v Jugoslaviji obhajali 20-letnico obnove jugoslovanskih sindikatov in ustanovitve glasila „Rad". Sekretar centralnega sveta Skendžić je v svojem govoru o sedanjih nalogah sindikatov med drugim dejal, da morajo prispevati nadaljnje napore za izpopolnitev samoupravnega sistema, za razvijanje in uveljavljanje v praksi pravih demokratičnih družbenih odnosov, za omogočanje pravic vsem proizvajalcem in delovnim ljudem, da zares upravljajo ne samo svoje dobrine, ki jih ustvarjajo, marveč tudi svojo prihodnost. Predsednik SFRJ Tito je uredniški kolektiv sindikalnega glasila „Rad" ob tej priložnosti odlikoval z redom dela z rdeče zastavo.

RIM. — Te dni je bival na obisku v Italiji poljski zunanji minister Adam Rapacki, državnik, ki si je v svetu pridobil ugled in ime s svojimi znanimi pobudami za ustanovitev brezatomskih con v Srednji Evropi. Ker je bil prejšnji italijanski zunanji minister Saragat izvoljen za predsednika republike in je posle zunanjega ministra začasno prevzel predsednik vlade Moro, je poljski državnik torej hkrati obiskal zunanjega ministra in predsednika vlade.

WASHINGTON. — Predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva je izjavil, da je Amerika pripravljena razpravljati s Francijo, Veliko Britanijo in Zahodno Nemčijo o vprašanju združitve Nemčije, kolikor bi vlade teh držav to želele. Hkrati je opozoril na stališče Amerike, da je nemško vprašanje v celoti povezano z drugimi problemi, „katere je treba tudi resno proučiti".

BUDIMPEŠTA. — Včeraj je prispel na tridnevni obisk na Madžarsko vicekancler dr. Pittermann, ki vodi predstavnike avstrijske podržavljene industrije. Obisk je v glavnem namenjen realizaciji avstrijsko-madžarskega sodelovanja, o katerem so razpravljali že na prejšnjih razgovorih predstavnikov obeh držav.

ALŽIR. — Alžirska vlada pripravlja načrte za prevzem velikih rudniških družb. Sklenila je namreč odvzeti koncesije vsem tujim družbam, ki izkoriščaje alžirske rudnike, pa pri tem slabo gospodarijo. Trenutno proučuje vlada gospodarjenje v 78 družbah.

BONN. — V Zahodni Nemčiji zadnje čase precej razpravljajo o možnosti „velike koalicije" in ne izključujejo možnosti, da bi po volitvah vstopila v vlado tudi socialdemokratska stranka, ki je zdaj že vsa leta v opoziciji. Med predstavniki vladne CDU-CSU in opozicijske SPD je baje prišlo že do več tozadevnih razgovorov.

LONDON. — Britanski zunanji minister Gordon Walker je odstopil, ker pri nadomestnih volitvah ni bil izvoljen v parlament. Na njegovo mesto je predsednik vlade Wilson imenoval dosedanjega prosvetnega ministra Michaela Stewarta, za novega prosvetnega ministra pa znanega gospodarstvenika Anthonyja Crosslanda, ki je bil doslej tajnik v finančnem ministrstvu.

PARIZ. — V dobro poučenih francoskih krogih menijo, da bo predsednik de Gaulle letos odpotoval na uradni obisk na Japonsko, kamor ga je povabila japonska vlada. Ob tej priložnosti bo de Gaulle verjetno obiskal tudi te druge azijske države.

MOSKVA. — Sovjetska vlada je pozvala ameriško vlado, naj se vzdrži vmešavanja v notranje zadeve Laosa in naj dosledno spoštuje ženevske sporazume ter preneha s preletavanjem in bombardiranjem laoškega ozemlja.

LONDON. — V londonskih krogih napovedujejo, da bo letos julija konferenca predsednikov vlad držav Britanske skupnosti narodov — Commonwealtha.

Jasen pogled na dogodke

Pod naslovom „Dogodki brez primere" je znani slovenski kulturni delavec v Trstu Andrej Budal objavil v Primorskem dnevniku uvodnik v zvezi z dogodki, ki so se odvijali pred in ob otvoritvi novega slovenskega Kulturnega doma v Trstu. Iz omenjenega članka je tudi naslednji odlomek:

Med slovenskimi povabljenci ni bilo nikogar, ki bi bil mogel sredi veselja in sijaja za stalno odgnati vsiljive misli na prejšnje dni. Iz njih niso vstajali samo požigi, napadi, ječe, muke, pregoni in odgoni iz turobnih fašističnih let zatiranja in umiranja, temveč tudi slike in prizori iz dveh povojnih desetletij. Koliko sovražnih demonstracij z divjaškim vpitjem: »Smrt Slovanom!« Koliko praznih slovenskih prošenj zoper vsakovrstne krivice in kršitve ustave! Koliko hrumenja in rogoviljenja zoper kakšno slovensko besedo, kak slovenski stavek v rimski zbornici, v občinskem, pokrajinskem ali deželnem svetu, kjer se po ustavi lahko uporabljata oba jezika! Koliko praznih protestov zoper fašistične zakone, ki kaznujejo Slovenca, če zna italijanski in spregovori na sodišču slovenski! Nemcu, osumljenemu bombnih atentatov na električne opornike na južnem Tirolskem, pa je sodnik dal na voljo, naj govori, kakor hoče, nemški ali italijanski. Koliko neuspehov slovenskih svetovalcev v občinskem svetu, kjer so branili slovenske napise in pravico do slovenskih govorov na sejah! Ko so se sklicevali na Nemce in Francoze, ki te pravice uživajo, je tržaški župan pojasnil, da so Nemci večina v pokrajini Bozen, Francozi pa v Aosti. To pomeni, da bo slovenski govor na seji mogoč šele, ko bodo Slovenci v Trstu večina in Italijani manjšina. Kdo je dal županu pravico, da si tako razlaga ustavo, ki priznava pravico do lastnega jezika vsaki manjšini, bodi zelo številna ali manj številna? Ali ni to samovolja?

Vladni poverjenik je v novem slovenskem domu svetoval Slovencem, naj se otresejo »vitimizma«. Beseda je nova; v slovenščini bi se morda lahko reklo »žrtevnost«. Italijanski slovar jo razlaga tako: »Nagnjenost, vesti se kot žrtev sovražnosti drugih ali okolnosti«. Življenje pozna tudi take ljudi, ki se jim zdi, da jih kdo preganja in je kriv njihovih neuspehov. Iz zgodovine vemo, da je Slovence smrtno preganjala fašistična Italija, ki jih je hotela čimprej uničiti. Da se rešijo, so tudi oni pomagali uničiti fašistično Italijo. Današnja demokratična Italija ne preganja nikogar, tudi Slovanov ne. Zato ni prav nobenega razloga za kak občutek »žrtevnosti«, ki ga v Slovencih tudi ni. Tak očitek bi bil žaljiv.

Ne smemo pa pozabiti, da prav vsi nekdanji fašisti še niso pomrli. Znano je, da obstoji neka novofašistična stranka pod prikritim imenom. Še bolj je znano, da skušajo nekateri krogi razlaščati slovenske posestnike tudi, kjer ni nujno potrebno, in čezmerno naseljevati italijanski življ po slovenskih krajih, kar ni v skladu ne z ustavo ne z mednarodnimi dogovori. Tega pa si ne dajo dopovedati. Zanašajoč se na svojo prevejanost, ogrožajo Nabrežino in druge slovenske vasi, da bi jih raznarodili. Neprikriti poskusi se kažejo v pošiljanju posebnega komisarja, ki naj mimo župana ukrene potrebno za nadaljnje množično priseljevanje neslovenskega življa. Taka poddjetnost ne more biti nikomur v čast, mnogim pa prinaša najgrenkejše ure. Očitanje »vitimizma« more biti v takih primerih le hinavščina in zasmeh prizadetih, od katerih se zahteva, da morajo vse le trpno sprejemati in odobravati tudi to, kar jih žali in ugonablja. Take zadeve se ne rešujejo prav nič v duhu medsebojnega razumevanja obeh domačih narodov in spominjajo na najhujše predvojne čase.

Če se Slovenci oglašajo s prošnjami ali pritožbami zoper take pojave, oblasti že leta in leta enostavno — molčijo. Ne zavračajo pritožb, ne rešujejo prošenj, ne odgovarjajo. To je politika molka in izvršenih dejstev, ki so za domače prebivalstvo najčešče škodljiva. Tu in tam sledi kak nov poziv, naj Slovenci ne bodo večni pritoževalci ter naj premagajo kompleks »vitimizma«.

Ne, Slovencem ni treba ne takih ne drugačnih kompleksov. Jasen pogled na dogodke jim sproti kaže, kaj se snuje v njihovo škodo ali korist. Ob dograditvi in odprtju novega kulturnega doma so Slovenci Italiji izrazili svojo hvaležnost za velikodušno pomoč in sodelovanje. Želijo si samo, da bi se množile prilike za podobna srečanja na drugih področjih.

SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI:

Povezava s 75 državami širom po svetu

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani je pred kratkim izdala štirinajsto knjigo svojega Letopisa, in sicer za leto 1963. Iz tega poročila je razvidno, da vzdržuje akademija odnosno njena biblioteka redne stike s 75 državami ter pošilja svoje publikacije na 1034 naslovov (od tega 180 domačih in 854 inozemskih) v vseh predelih sveta.

Delo akademije se deli na naslednje ustanove: inštitut za raziskovanje krasa, inštitut za geografijo, kartografski zavod, inštitut za geologijo, inštitut za biologijo, odbor za urejevanje favne, flore in geje Slovenije, inštitut za zgodovino, orientalistični inštitut, inštitut za slovenski jezik, inštitut za literature, inštitut za slovensko narodopisje, terminološko komisijo ter biblioteko. Letopis navaja podrobne podatke o delu vseh teh področij v letu 1963 ter hkrati posreduje tudi načrte za bodočnost. Prav tako zvemo o publikacijah, ki so jih izdale posamezne ustanove, ter o sodelovanju članov akademije z raznimi znanstvenimi ustanovami v inozemstvu.

V letu 1963 je inštitut za slovensko narodopisje nadaljeval med drugim tudi s proučevanjem ziljskega štehvanja. Dr. Niko Kuret je v ta namen dvakrat obiskal Ziljsko dolino, nato je imel v Ljubljani dvoje predavanj o štehvanju, predvsem pa je pri akademiji izšla njegova obširna razprava „Ziljsko štehvanje in njegov evropski okvir", o kateri smo v našem listu že obširno poročali.

Posebno važno in v mednarodnem pogledu najbolj razširjeno delovno področje akademije je nedvomno njena biblioteka in založniška dejavnost. Že uvodoma smo omenili, kako daleč segajo vezi, ki jih je akademija navezala z izmenjavo svojih publikacij. Z letnico 1963 je akademija objavila 17 knjig v skupnem obsegu okoli 300 tiskovnih pol. Približno polovica naklade njenih publikacij gre z zamenjavo v svet. Samo v letu 1963 je akademija razposlala 10.148 publikacij, od tega 6205 v zameno in 2617 v dar, 1326 pa jih je bilo prodanih.

Tekom leta 1963 se je celotni knjižni fond biblioteke povečal za 8370 enot (z zamenjavo za 5108, z nakupom za 2260 in z darili za 1002) ter je ob koncu leta znašal okoli 102.000 enot; od tega je bilo 95.208 knjig in letnikov revij, 654 mikrofilmov, 55 rokopisov, 962 geografskih kart, 27 gramofonskih plošč in 1049 reprodukcij ter fotografij. V omenjenem letu je knjižnica izposodila skupno 16.060 enot, in sicer 1613 zvezkov v čitalnici, 6012 zvezkov na dom, 8425 zvezkov inštitutskim bibliotekam in 10 zvezkov v inozemstvo.

Končno je treba omeniti še pomoč, ki jo je Slovenska akademija znanosti in umetnosti nudila knjižnicam v Skopju, katere so bile poškodovane ali uničene pri potresu: nadoknadila jim je akademijske publikacije. Poleg tega pa jim je odstopila še 905 zvezkov iz svojega dubletnega fonda. Podobno pa je biblioteka SAZU sodelovala tudi pri obnovitvi požgane univerzitetne knjižnice v Alžiru, kamor je poslala 135 lastnih publikacij ter 748 zvezkov iz svojega dubletnega fonda.

Churchill kot književnik

Bivši predsednik britanske vlade Winston Churchill, ki ga bo zgodovina nedvomno uvrstila med največje politike in državnike dvajsetega stoletja, je znan tudi po svojem prizadevanju na področjih kulture in umetnosti. Njegov glavni »konjiček« je bilo namreč slikanje, predvsem pa si je pridobil mednarodno priznanje kot publicist.

Eden njegovih prijateljev ceni, da je Churchill s svojimi knjigami zaslužil najmanj milijon funtov (72 milijonov šilingov); poleg tega pa je imel znatne dohodke tudi od filma o njegovem življenju ter iz objave svojih govorov. Med njegovimi knjigami zavzema častno mesto obsežno delo o drugi svetovni vojni.

KULTURNE DROBTINE

● Združeni narodi so tudi letos dali v prodajo posebno gramofonsko ploščo, katere čisti dobiček je namenjen boju proti lakoti v svetu. Na plošči so posneti znanih kompozicij Schumanna, Beethovna, Chopina, Mozarta, Liszta in Schuberta ki jih izvaja šest prominentnih klasičnih pianistov. Prodaja plošče je že v prvih tednih zabeležila lepe uspehe: na Švedskem so prodali 28 tisoč plošč, v Zahodni Nemčiji 15.000, v Švici 6000, v Avstriji in na Norveškem pa nekaj več kot 2000.

● Dunajsko premiero opere „Katerina Ismajlova", ki je predvidena v Državni operi za 12. februar, bo obiskal tudi njen komponist, znani sovjetski skladatelj Dimitrij Šostakovič. Vodstvo uprizoritve je prevzelo Narodno gledališče v Pragi: dirigent Jaroslav Krombholc, režiser Karel Jernek, scenograf Oldrich Simanek; pa tudi naslovno vlogo bo pela članica praške opere — Ljudmila Dvorakova.

● Najbolj uspešno odrsko delo na nemškem jezikovnem področju v gledališki sezoni 1963-64 je bila O'Harova komedija „Poroka je vedno tvegana", ki je na 29 odrih doživela skoraj 650 predstav. Že na tretjem mestu za Kerovo komedijo „Mary, Mary!" pa je bil Hochhutov osporavani „Namestnik", ki je posebno v desničarskih krogih izzval silno razburjenje. Med glasbenimi komadi je prepričljivo vodil musikal „My Fair Lady", kateri je na enem samem odru doživel 564 predstav; sledili sta Straussova operета „Cigan baron" (485 predstav) in Mozartova opera „Figarova svatba", katera je bila uprizorjena 468-krat.

● Mestna knjižnica v Moskvi je ob 125-letnici rojstva znanega avstrijskega pisatelja priredila posebno razstavo, katera je obsegala razne Anzengruberjeve knjige v ruskem prevodu.

Knjižna zbirka „Sto romanov"

Izbor iz svetovne književnosti za vsakogar

Cankarjeva založba v Ljubljani je lani začela izdajati novo zbirko knjig pod naslovom „Sto romanov". Kakor pove že naslov, bo v tej zbirki v nekaj letih izšlo sto romanov, in sicer izbor najboljših del iz svetovne književnosti.

Ob vseh najrazličnejših knjižnih zbirkah, ki izhajajo pri posameznih slovenskih založbah, je zbirka „Sto romanov" nedvomno nekaj posebnega in za slovenski knjižni trg tudi nekaj novega. To je namreč prva zbirka, namenjena najširšemu krogu bralcev, ki se ne odlikuje le po izredno nizki ceni, marveč še predvsem po kvalitetnem izboru. Da omenimo le knjige, ki so bile predvidene za prvi letnik: Gospa Bovaryjeva (Gustave Flaubert), Komu zvoni (Ernest Hemingway), Potepuhi (Knut Hamsun), Čista ženska (Thomas Hardy), Gnus (Jean P. Sartre), Ozri se proti domu, angel (Thomas Wolfe), Mrtve duše (Nikolaj V. Gogolj), Oblomov (Ivan A. Gončarov), Vzhodno od raja (John Steinbeck), Vatikanske ječe (Andre Gide). Torej sama dela, ki so tudi v slovenščini doživela že več izdaj in so bila vedno razprodana v najkrajšem času. Tudi od nove zbirke, ki izhaja v izredno visoki nakladi, so bili prvi trije romani takoj razprodani in je v tisku spet nova naklada.

Posamezne knjige iz zbirke „Sto romanov" obsegajo 400 do 500 strani, kljub temu pa je cena tako nizka, da jo zmore vsakdo — namreč samo 25 šilingov za knjigo. Zbirko lahko naročite v knjigarni „Naša knjiga", katera se je odločila, da bo ceno knjig za dijake še posebej znižala na 20 šilingov.

Kdor hoče za majhen denar imeti velik izbor iz svetovne književnosti, naj takoj naroči zbirko „Sto romanov".

Dr. Janko Pleterski: 8

Progresivne težnje med Slovenci na Koroškem

Socialdemokratske stranke posrečilo razbiti demokracijo, potem bi delavski razred mogel osvojiti državno oblast samo še z državljansko vojno.« — Pripadniki Schutzbunda so že od vsega začetka bili prisiljeni v obrambo. Junaško so se bojevali v strankinih domovih, delavskih stanovanjskih naseljih, tovarnah in kolodvorih. Dollfussova vlada je razglasila v področjih, kjer so divjali boji, obsedno stanje in razen zvezne vojske in policije poslala v boj tudi oborožene odrede »Heimwehra«. Boji so trajali do 15. februarja, končali so se z zmago sil protidelavske vlade. Socialdemokratska stranka z vsemi svojimi organizacijami je bila razpuščena, njeni voditelji Otto Bauer, Julius Deutsch in drugi so pobegnili v tujino.

Februarski boji niso zahtevali samo hudih žrtev (Schutzbund je imel blizu 200 mrtvih in 300 ranjenih, sile reakcije pa 128 mrtvih in 409 ranjenih). Veliko hujše je bilo to, da je avstrijski delavski razred izgubil vse pravice v državi, za katero je pod vplivom socialdemokratskega vodstva menil, da jo je sam ustvaril in da je njegova. Dollfussova vlada je sklicala okrnjeni avstrijski parlament brez 72 socialdemokratskih poslancev in 30. aprila je zbor samih meščanskih poslancev »potrdil« novo ustavo Dollfussove vlade. Obenem je »potrdil« tudi konkordat, ki ga je bila vlada že leto dni poprej sklenila z Vatikanom. 1. maja je bila odpravljena demokratična parlamentarna ureditev in proglašena preureditev Avstrije v »krščansko in stanovsko zvezno državo«.

Toda že 25. julija 1934 so Dollfussa ubili nacisti, ki so tedaj skušali prevzeti oblast v Avstriji. Nacistični puč se sicer ni posrečil, ker med ljudstvom ni imel opore, pokazal pa je vso brezizhodnost položaja avstrijskega klerofašističnega režima, ki se je navzven upiral imperialističnim težnjam nemškega nacizma in se pri tem naslanjal na fašistično Italijo, navznotraj pa je vladal s terorjem proti delavskemu razredu. To politiko je nadaljeval tudi Dollfussov naslednik Kurt von Schuschnigg, ki je sicer prepovedal nacistične organizacije, a se je z nacisti vendarle skušal sporazumeti. Domovinska fronta je bila edina dovoljena politična stranka, vendar pa je dejavnost ilegalnih nacistov postajala vse močnejša.

Schuschnigg je 10. oktobra 1936 razpustil tudi fašistični »Heimwehr«, ki mu je bil preveč samovoljen zaveznik in namesto tega vpeljal splošno vojaško obveznost. Ni trajalo dolgo, da je avstrijski klerofašistični režim kapituliral pred Hitlerjem in 12. marca 1938 so nemške čete vkorakale v Avstrijo. Izmed dveh konkurenčnih fašističnih gibanj je zmagalo močnejše. Tako se je likvidirala celo sama država, za katero so se v dobri veri odločili mnogi slovenski koroški delavci leta 1920.

Na Koroškem je socialdemokratska stranka sodelovala v deželni vladi vse do prepovedi v letu 1934. To dejstvo je zlasti v prvih letih pospeševalo vtis, da je sodelovanje delavstva pri demokratičnem vodenju javnih zadev zagotovljeno. Slovensko delavstvo na Koroškem je tedaj v svoji večini še trdno zaupalo strankinemu vodstvu. V tem stališču ga je utrjevala tudi okoliščina, da je koroška socialno demokratska stranka v krajih, kjer je imela večji vpliv, dokaj uspešno preprečevala nemško nacionalistično protislovensko divjanje. Tako je bilo n. pr. v Borovljah, ki so se v tem oziru ugodno razlikovale od ostalega slovenskega področja na Koroškem.

Prežihov Voranc je pravilno ocenjeval politični položaj med koroškim delavstvom, ko je po plebiscitu ugotavljal: »Ves položaj nam jasno kaže, da danes na Koroškem sploh ne moremo mnogo govoriti o kaki socialistični stranki. To nas uči, da si bo morala vsaka socialistična stranka, ki bo pričela delovati med nami, mase šele odgojiti v nepopačenem socialističnem duhu.«[34] Ni pa še bilo pogojev, da bi si to spoznanje utrlo pot tudi med množice. Avstrija in Koroška sta delavcem celo na jugoslovanski strani **veljali kot** dežela svobode, posebno še potem, ko je v Jugoslaviji bila razglašena Obznana. Zanimiv dokument o tem mišljenju najdemo v sodnih spisih procesa proti jeseniškima delavcema Cirilu Koširju in Francetu Ravniku leta 1921, ki sta bila obdolžena tihotapljenja komunističnega propagandnega gradiva iz Avstrije v Jugoslavijo. Ravnik je tedaj proti obtožbi napisal ugovor, v katerem med drugim pravi, da je karavanški predor za jeseniške delavce pravo okno v svet in da se je sam »imel namen preseliti tja ... kjer se delavca upošteva, kjer uživajo več pravic in svobode kakor pa v Jugoslaviji.«[35]

Delo za preusmeritev koroškega delavstva v smislu revolucionarne razredne politike ni bilo lahko ravno zaradi posebnih socialdemokratskih tradicij. Pomembno pa je, da je komunistična stranka Avstrije v vsej državi imela razen na Dunaju svoje najmočnejše pozicije ravno na Koroškem. K temu je pripomogla tudi internacionalistična pomoč komunistov iz Jugoslavije tovarišem na Koroškem. Jezikovna vez s Slovenci na avstrijski strani državne meje je takšno pomoč samo olajšala. Z druge strani pa so tudi komunisti v Avstriji pomagali jugoslovanskim tovarišem, potem ko je komunistična stranka bila v Jugoslaviji prepovedana, s tem, da so skrbeli za prenašanje prepovedanega propagandnega gradiva čez mejo in sploh za vzdrževanje stikov z organizacijami v tujini. Spet so pri tem imeli posebno vlogo prav slovenski komunisti in njihovi simpatizerji med slovenskim obmejnim prebivalstvom na Koroškem. To dejstvo je moč jasno ugotoviti iz sodnih spisov o procesih proti komunističnim kurirjem.[36] Takšna dejavnost, zaradi katere so tudi avstrijske oblasti zasliševale posamezne osumljence na zahtevo jugoslovanskega sodišča, je po svoje pripomogla k razvijanju internacionalistične proletarske zavesti med slovenskim delavstvom na Koroškem.

(Dalje prihodnjič)

34) „Rdeči prapor", 23. oktobra 1920, st. 42.
35) Arhiv CK ZKS, glej opombo 36.
36) Mapa sodnih spisov „Ciril Košir in France Ravnik" iz leta 1921 in pa mapa „Jožef Poločnik, Jožef Kersche in Jakob Buzzi" iz leta 1925 v Arhivu CK ZKS.

Podoba naših krajev se je spremenila

Povojna doba, zlasti zadnje desetletje je gospodarsko in socialno strukturo po naših krajih bistveno spremenilo. Primerjava po sodnih okrajih, ki v celoti spadajo na dvojezično ozemlje Koroške, kaže, da je delež kmečkega prebivalstva na skupnem številu prebivalstva med letom 1951 in letom 1961 padel v sodnih okrajih okraja Velikovec od 44,5 na 30,2 odstotka, v sodnem okraju Borovlje od 24,1 na 16,5 in v sodnem okraju Rožek od 22,9 na 16,8 odstotka. Po teh sodnih okrajih so leta 1961 našteli le še 25,5 odstotka prebivalstva, ki živi od kmetijstva in gozdarstva, medtem ko so ugotovili, da živi od industrije in obrti 39,7, od trgovine in prometa 7,7 in od druge zaposlitve 27,1 odstotka prebivalstva.

Tudi socialna struktura staršev dijakov na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu kaže v zadnjih štirih letih, da prehaja med nami kmečki poklic v manjšino. V teh letih se je namreč odstotek otrok staršev, ki so kmetje, gibal le še med 30,4 in 37,3 odstotka, medtem ko se je odstotek otrok iz obrtniških družin med 12 in 16,4 odstotka, odstotek otrok iz družin uradnikov in nameščencev pa med 12,5 in 15,8 odstotka.

Če še upoštevamo, da tudi med nami število tako imenovanih »pol delavcev — pol kmetov« naglo narašča in da se je v desetletju 1951—1961 iz zgoraj omenjenih sodnih okrajev odselilo 5330 oseb, ker niso našle doma ustrezne zaposlitve, potem je jasno, da se moramo v svoji narodnostni in gospodarski politiki poleg orientacije na kmečko vprašanje in na kmečkega človeka vse bolj posvečati vprašanjem, ki tičejo naše ljudi v industriji, obrti, trgovini in prometu, od katerih živi več kot dve tretjini.

Prezreti tudi ne smemo, da družba ali javna roka, to so država, dežela in občine, vsebolj večajo svoj vpliv v gospodarstvu in da že odločilno usmerjajo njegov razvoj. V pospeševanju gospodarstva dobivajo občine vse večje funkcije, prav tako se tudi same v njem vedno bolj uveljavljajo. To in sprememba v gospodarski in socialni strukturi našega prebivalstva zahtevata, da tudi živahneje spremljamo komunalno politiko in se bolj kot doslej zanimamo za občinska gospodarska vprašanja in dogajanja.

Gospodarski razvoj okoli nas gre pot integracije in pot sodelovanja ali kooperacije tako v mejah države kot na mednarodni ravni. Tudi mi smo že nekaj let na poti neke vrste integracije, ki se kaže v naših prizadevanjih za našo ohranitev in za zboljšanje naših življenjskih pogojev v avstrijski družbi. V teh prizadevanjih smo že dosegli nekaj uspehov na političnem in kulturnoprosvetnem področju, nismo pa še izčrpali možnosti, da bi stopili na pot integracije in sodelovanja na področju kmetijstva, obrtništva in trgovine, ki pomenijo za naše ljudi delo in zaslužek na domačih tleh, ki jih — kakor vedno bolj spoznavamo — najbolj pogrešamo. V naših prizadevanjih moramo spričo tega bolj upoštevati gospodarski in socialni razvoj po naših krajih, zlasti po podeželjskih občinah, pri čemer morata biti nadaljnji razvoj tako industrije, obrti in trgovine kot kmetijstva in s tem povezano skrb za nova delovna mesta eno naših glavnih stremljenj. (bl)

KOLEDAR

Petek, 29. januar: Frančišek
Sobota, 30. januar: Martina
Nedelja, 31. januar: Peter
Ponedeljek, 1. februar: Ignacij
Torek, 2. februar: Svečnica
Sreda, 3. februar Blaž
Četrtek, 4. februar: Andrej

po naši zemlji

ŠE ENKRAT:

Več delovnih mest v podeželjske občine

Zadnjič smo na tem mestu na podlagi odseljevanja prebivalstva iz naših podeželjskih občin postavili zahtevo, da je treba po teh občinah posebej pospeševati razvoj obrtnih in industrijskih podjetij, da bo nastalo več trajnih delovnih mest za njihovo prebivalstvo, ki se mora zaradi njihovega pomanjkanja odseljevati v tujino.

To potrebo pa ne kaže le visok odstotek prebivalstva, ki se je moral zaradi pomanjkanja dela in zaslužka iz naših krajev odseliti, marveč tudi nazadujoči odstotek zaposlenih po teh občinah ter izredno nizki odstotek delojemalcev med njimi. Tako je imelo devet podeželjskih občin — Blače, Bilčovs, Djekše, Medgorje, Otmanje, Radiše, Ruda, Suha in Vovbre — leta 1951 še 6082 zaposlenih, medtem ko jih je imelo leta 1961 le še 5365. Od teh je bilo le še 1568 delojemalcev, medtem ko jih je bilo leta 1951 še 1963. Prebivalstvo je po številu rojstev in smrti naraščalo, število delovnih mest pa je nazadovalo.

V koroškem povprečju je leta 1961 odpadlo 52,5 % zaposlenih na delojemalce, v velikovškem okraju vendar le 45,6, v šmohorskem 42,5, v zgornjih devetih občinah pa samo še 29,2 odstotka.

Razvoj števila delovnih mest po naših krajih je v protislovju z istim razvojem na Koroškem, kjer od leta 1951 število delojemalcev letno naraste za 3500. Z nazadovanjem števila zaposlenih in delojemalcev po naših krajih docela v nasprotju pa je tudi dosedanje pospeševanje razvoja novih podjetij v deželi. Nova podjetja nastajajo v industrijsko razvitih krajih in predelih ter po mestih, medtem ko jih po podeželjskih občinah skoraj ne opazimo. Od 15 podjetij, ki so potom pospeševanja s strani javne roke na Južnem Koroškem nastala, odpadejo na naše podeželjske občine le 3 podjetja.

„Navaden človek" v Bilčovsu

Bilčovsko prosvetno društvo »Bilka« je v nedeljo uprizorilo na domačem odru Nušićevo komedijo v treh dejanjih »Navaden človek«. Verjetno je bila to prva uprizoritev te igre na naših odrih, medtem ko je sicer na slovenskih odrih zelo priljubljen in hvaležen komad.

Hvaležno in priljubljeno je to Nušićevo delo prvič zaradi razmeroma malega števila igralcev — 6 moških in 4 ženske vloge — drugič pa zaradi svoje vedre in lahke vsebine. Srbski pisatelj Branislav Nušić je v tem delu združil značaje iz nekdanjega malomeščanskega življenja, ki se v okolici Beograda srečujejo pri tipično srbskem običaju urejanja ženitve. Pri izbiri oseb, ki predstavljajo te značaje, je vendar prestopil zgolj srbski okvir. Osebe igre so meščani in malomeščani evropskega tipa in so le malo srbsko pobarvani.

Igra »Navaden človek« je za naše odre tudi glede uprizoritve lahka. Bilčovščani pravijo, da je njen uspeh odvisen od pravilne razdelitve vlog. Ker so zbrali prave igralce, je bil uspeh prodoren. Igra je bila odlično odigrana in je med ljudmi »vžgala«. Tisti, ki so v začetku dvomili v njen uspeh, češ da so njeni motivi našemu ljudstvu preoddaljeni, so bili poučeni ravno nasprotnega, ko je polna dvorana pri dveh uprizoritvah vedno spet nagradila igralce z dolgotrajnim aplavzom.

Po teh uprizoritvah priporočamo igro tudi drugim odrom, Bilčovščanom pa bi ob pohvali uprizoritve svetovali, naj bi z njo nastopili tudi še v drugih krajih.

PRED LETOŠNJIM GOSTOVANJEM DUNAJSKE „REVIJE NA LEDU":

Čar narodnih plesov, melodij in barv

„Svet v plesu" je idejni vodja in režiser Will Petter imenoval program, s katerim letos nastopa dunajska „Revija na ledu" in s katerim bo v času od 24. februarja do 3. marca gostovala v Celovu s skupno 25 nastopi. Kar je iz ideje nastalo po njegovi režiji, je v resnici čar folklore, plesov, melodij in barv. „Svet v plesu" namreč združuje v triurnem programu narodne plese od slovanskega vzhoda preko Madžarske, Avstrije in Italije tja do vročih južnoameriških plesov. Navmes pa se vrstijo vložki iz časov nemega filma in sodobnega življenja, akrobatika na ledu in nastop mladega šimpanza Jakieja z njegovimi spretnostmi na ledu. Melodije za „Svet v plesu" je spet napisal Robert Stolz, koreografsko pa ga je pripravila Edith Petter.

Ob pestrosti tega sporeda se je skoraj nemogoče spuščati v njegove podrobnosti. Treba ga je videti, ker ga z besedami ni mogoče vtisniti v spomin. Ko smo minulo soboto novinarji iz Koroške, Jugoslavije in Italije gledali „Svet v plesu" v dunajski mestni hali, smo spoznali, da tamošnja ocena, da je to „najboljši program, ki se ga je njegov avtor doslej izmislil" in da je „Robert Stolz črpal iz polnega", ko ga je uglasbil, odgovarja resnici.

Tudi solisti — evropska prvakinja Ingrid Wendl in njen partner Helmut Loefke, Emi Putzinger in Fernand Leemans, Monique in Feliks Heininger, Michaele Colberg in Hugo Dümler ter akrobata Herbert Bobek in Richard Ledwig — in vsi drugi so pokazali viške svoje umetnosti, ki jih je po plesih, kostumih in barvah balet združil v harmonično celoto. Orkester pod taktirko Karla Götza in Ericha Krenna pa jih je izoblikoval v očarljivo doživetje.

Ni na mestu, da bi sedaj še v številkah navajali obseg priprav za ta program, naj tukaj zadostuje, da smo samo v prvi četrt uri našteli 125 kostumov in da je bilo za nekatere potrebno tudi po 50 metrov blaga. Ob vsem samo lahko rečemo: šesto gostovanje dunajske „Revije na ledu" bo prekosilo dosedanjih pet gostovanj.

DEŽELNOZBORSKE VOLITVE 14. 3. 1965:

Zadnji rok za pregled volilnih imenikov

ŠTEVILO VOLILNIH UPRAVIČENCEV

V nedeljo, 31. januarja, poteče rok za pregled volilnih imenikov in za njihovo kontrolo. Še dva dni je časa,

- **da preverite, če ste vpisani v volilnem imeniku;**
- **da pregledate, če so morebiti vpisane osebe, ki nimajo volilne pravice in da zahtevate pri občinski volilni komisiji njihov zbris iz volilnega imenika;**
- **da pregledate, če so res vse osebe, ki jih poznate in ki imajo volilno pravico, vpisane v volilni imenik, ter zahtevate njihov vpis, če ne bi bile vpisane.**

Volilno pravico na dan volitev bo imel samo tisti, ki je vpisan v volilni imenik.

O

Po volilnih imenikih je bilo 22. januarja 1965 za prihodnje deželnozborske volitve skupno 316.044 volilnih upravičencev, od tega 145.290 moških in 170.754 žensk. Za deželnozborske volitve leta 1960 je bilo 303.071 volilnih upravičencev, njihovo število se je torej povečalo za 12.973.

Po okrajih so volilni upravičenci razdeljeni tako-le:

	skupno	moških	žensk	1960 skupno
Beljak	45.197	21.051	24.146	42.760
Celovec	45.595	21.193	24.402	42.958
Spittal	44.082	20.815	23.267	42.390
Šmohor	12.557	5.812	6.745	12.478
Št. Vid	37.201	17.358	19.843	36.938
Velikovec	24.953	11.812	13.141	24.458
Wolfsberg	32.773	15.568	17.205	31.791
Celovec, mesto	50.134	21.404	28.730	47.316
Beljak, mesto	23.552	10.277	13.275	21.973

Uradne ure

Zavod za starostno zavarovanje delavcev ima v februarju svoje uradne ure

3. 2. v Šmohorju, uradno poslopje
10. 2. v Št. Vidu ob Glini, Friesacher Straße 1
11. 2. v Spittalu ob Dravi, Lutherstraße 4
17. 2. v Beljaku, Kaiser-Josef-Platz 1
18. 2. v Wolfsbergu, Weyerplatz

povsod od 8. do 12. ure dopoldne.

TO IN ONO

od Šmohora do Labota

BELJAK. — Družba, ki je zgradila in ki vzdržuje cesto na Dobrač, je v tarifah pristojbin, ki so povezane z uporabo ceste, uvedla nekaj olajšav. Za otroke do izpolnjenega šestega leta ni treba plačati nobene pristojbine, za otroke od sedmega do 14. leta pa je pristojbina znižana za polovico in znaša 7,50 šil. na osebo. Aktivni športniki pri prireditvah na Dobraču plačajo le 5 šilingov pristojbine, za šolske izlete in izlete mladinskih organizacij pa je v času od 1. 10. do 31. 5. pri 20 udeležencih pristojbina znižana na 5 šilingov na osebo. Za udeležence na izletih, ekskurzijah in na študijskih potovanjih je pri 30 udeležencih pristojbina znižana za eno tretjino.

BEKŠTANJ. — Občinski svet je imel v torek javno sejo, na kateri je sklepal o proračunu za leto 1965 in o prevzemu jamstva za AIK za gradnjo tovornih potov.

KOSTANJE. — Občinski svet je na zadnji seji sprejel proračun za leto 1965 s 750.000 šilingov dohodkov in z 1 milijonom šilingov izdatkov. Pri deželni vladi je zaprosil za prispevek v višini 250.000 šilingov.

BISTRICA V ROŽU. — Šolarji iz Rut, ki morajo sedaj hoditi v šolo na Bistrico, imajo še vedno božične počitnice, ker avtobus, ki jih vozi v šolo, ne pride v Rute. Lastnik dela ceste, veleposestnik Maresch, noče plužiti, čeprav je po pogodbi za to obvezan. Tako so sedaj Rute docela odrezane od sveta.

BOROVLJE. — Edinstven rekord je doseglo prevozniško podjetje Rausch. S tovornjakom znamke Saurer je v 13 letih prevozilo 1 milijon kilometrov in 18.000 ton tovora. Nadaljnji tovornjak v podjetju pa je prevozil 500.000 kilometrov.

CELOVEC. — Na letošnjem Avstrijskem lesnem sejmu bo zbudilo posebno pozornost moderno žagarsko podjetje, ki bo stalo na 1500 m² razstavišča in na katerem bo mogoče spoznati možnosti za racionalno obratovanje. — Zbornica obrtnega gospodarstva je imela v torek svoj občni zbor, na katerem je bil sprejet zbornični proračun v višini 36 milijonov šilingov.

PLIBERK. — Župan Kristan je pred kratkim povabil četrti razred glavne šole v novo uradno hišo, kjer je skupno s svojim namestnikom Mirkom Kumrom šolarjem obrazložil probleme komunalne politike v novi veliki občini in delo občinske uprave.

Važno pri izpolnjevanju davčnih prijav:

Nova določila zakona o dohodninskem davku

Z zakonom od 16. julija 1964 (BGBl Nr. 187 od 5. 8. 1964) je parlament noveliziral zakon o dohodninskem davku (Einkommensteuer). Nova določila zakona se predvsem nanašajo na obdavčenje prostovoljnih naklonitev (Zuwendungen) delodajalcev delojemalcem, na obdavčenje subvencij, na zvišanje davka prostega zneska za ženo, na obdavčenje izdatkov za pridobitev stanovanj in na obdavčenje odškodnin pri razlastitvah. V naslednjem hočemo na kratko opozoriti na tozadevna nova določila.

Prostovoljne socialne naklonitve

Poleg dosedanjih davka prostih naklonitev v obliki pocenjenih ali brezplačnih malic in kosil so od 1. 1. 1964 davka proste tudi še naklonitve, kot so počitniški domovi, zdravilišča, otroški vrtci, knjižnice in športna igrišča, če jih podjetja pretežno vzdržujejo za svoje delojemalce. Obdavčeni tudi niso več izdatki za obratne izlete, obratne kulturne prireditve in obratna slavja ter izdatki podjetij za brezplačne in pocenjene vožnje uslužbencev med domom in delovnim mestom.

Subvencije so oproščene davka

Za subvencije iz javnih (državnih in deželnih) sredstev, ki so po zakonu namenjene za nabavo ali ostvaritev gospodarskega premoženja, so oproščene dohodninskega davka.

Davka prosti znesek za ženo

Za ženo, ki je v podjetju zakonca polno zaposlena, je davka prosti znesek zvišan. Načelno znaša 10 % dohodkov, vendar je spodnja meja zvišana od 6000 na 8000 šilingov, zgornja meja pa od 10.000 na 14.000 šilingov. To določilo velja tudi za žene, ki delajo na kmetiji moža.

Obdavčenje izdatkov za pridobitev stanovanj

Kakor znano so tudi izdatki za nakup zemljišča za gradnjo lastnega stanovanja oproščeni dohodninskega davka. Po novem določilu mora vendar lastnik zemljišča tekom petih let pričeti z gradnjo stanovanja. To velja tako za lastna stanovanja kot za poslopja stanovanjskih skupnosti.

Obdavčenje odškodnin za razlastitve

Za zemljišča in gospodarske objekte, ki so bili prodani v razlastitvenem postopku ali pa prostovoljno, če je razlastitev že grozila, je od 1. januarja 1964 dohodninski davek za razliko med izkupljenim zneskom in med knjižno vrednostjo zemljišča določen s polovico davčne odmere, ki velja za posebne dohodke. Davčna odmera za take dobičke se vrti med 5,9 in 14,75 odstotka. Obdavčenec mora vendar za dosego te ugodnosti priložiti davčni prijavi posebno prošnjo.

O

Mimo teh določil vsebuje gornja novela tudi še nekaj drugih novih določil. Med njimi je posebej važno določilo, da je prodaja kmetijskega ali obrtnega obrata oproščena davka, če dobiček ni bil višji od 60.000 šilingov. Prej je znašala gornja meja le 40.000 šilingov. V primeru le delne prodaje se ta davka prosti znesek zniža odgovarjajoče procentualni vrednosti prodanega dela na skupni vrednosti.

Snežna kraljica

Branka je sedela ob oknu in gledala v ples snežink. Smejala se je in občudovala travnik, prekrit z belo snežno odejo. Branki se je zdelo, da je zasneženi travnik prav tako lep ali še lepši kot spomladi, ko na njem zacvetijo prvi zvončki in trobentice, potem modri žafranček, zlatice, marjetice, spominčice...

Brankine oči so se ustavile ob gruči veselih otrok, hiteli so po klancu, za seboj vlekli sani in, čeprav so bili daleč in je bilo okno zaprto, se je Branki zdelo, da sliši njih vesel smeh.

Povesila je glavo. Zagledala se je v svoje hrome noge in veselje v njej je ugasnilo.

»Nikdar več se ne bom sankala... nikdar več...« je tiho pelo v Brankinem srcu. Nikdar več sani ne bom potiskala v klanec... Nikdar več ne bom vesela tako, kot so veseli drugi otroci...«

»Brankica! Jajček sem ti prinesla!«

Branki ni bilo do jajčka in je nejevoljno odrinila mamino roko.

»Hčerkica... jej... Prosim...«

»Ne... Ne bom jedla... Ne... ne bom... ne bom...«

Mama ni videla Brankine žalosti, a Branka je videla mamine solze in je rekla:

»Pa daj... saj bom... bom... če že hočeš...«

Potem je jedla. Težko. Z odporom.

Zakaj? Branka ni znala povedati zakaj. Grenkobo je samo čutila in ni videla, da žalost lahko zagreni še tako lepe in dobre stvari.

Po kosilu so priropotali Brankini prijatelji. Že med vrati so navdušeno pozdravili in najglasnejši Janko je vneto razlagal:

»Ne veš, kako smo se imenitno sankali...«

»To pa to...« se je zahihitala Ljubica in hudomušno pogledala. »Ti si se še posebno imenitno sankal. Najmanj desetkrat si se prevrnil... Kaj desetkrat... dvajsetkrat... stokrat...«

»Prava reč!« je Ljubico zavračal Janko. »Saj sem se nalašč prevračal!«

»In potem smo delali sneženega moža, veš Branka!«

»In mesto starega lonca smo mu na glavo poveznili čepico. Tako, kakršno nosijo palčki... Rdečo, veliko in šilasto...«

»Da bi videla, kako je naš Pazi lajal vanj!«

In potem smo pod hribom napravili tunel iz snega.«

»In kepali smo se... Joj! Meni je ena kepa priletela naravnost v nos! Pomisli! Naravnost v nos!«

Sredi največjega navdušenja so otroci iznenada utihnili. Sklonili so glave in potem je Metka čisto tiho rekla:

»Branka... saj ti jočeš... Zakaj jočeš...«

Branka ni odgovorila in otroci so začudeno strmeli v hromo deklico.

Branka je odprla predal male mizice, ki je stala tik njenega stola, iz njega je izvlekla kopico slaščic in rekla:

»Razdelite si in jejte...«

Otroci so posegli po njenih dobrotah.

»Čakaj Branka! Jaz ti bom nekaj prinesla!« se je s polnimi usti oglasila Mimica. »Prinesla ti bom cukreno punčko...«

»In jaz ti bom prinesel čokoladnega ptička!« se je za Mimico oglasil Tonček.

»In od mene boš dobila napolitanke... tiste sadne, ki so najboljše...«

»In jaz ti bom prinesla najlepše jabolko...«

»Jaz pa ti bom podaril dva medena kolačka, katera mi je mama spekla za rojstni dan...«

»In jaz ti bom žrtvovala svojo ljubo pomarančko. Tako dolgo sem jo hranila, da je že majčkeno gnila... pa tisto se bo dalo odrezati...«

Spet se je zrušilo navdušenje mladih prijateljev. Branka je dvignila roke, vanje zarila svoj obraz in glasno zajokala.

»Ali nočeš moje cukrene punčke...« je tiho vprašala Mimica.

»Ne... nočem... nočem cukrene punčke, ne čokoladnega ptička, ne napolitank, ne pomaranče...«

»In bi hotela moj mali avtomobilček... Čisto nov je in sam leti, če ga naviješ... ampak tebi ga dam, če hočeš...«

»Ne... tudi avtomobilčka nočem...«

»In bi hotela...«

Tonka ji je hotela ponuditi svojo punčko, jopico, oblekli so ji bel kožušček, ji na glavo posadili rdečo volneno čepico, jo še zavili v šal, na roke nataknili rokavice, toda njenih nog niso zavili v odejo kot navadno. Obuli so ji tri pare debelih nogavic in povrh so ji nataknili še tople zimske škornje, kot bi se odpravljala najmanj v Sibirijo. In potem so jo odpeljali.

Tistega dne je bilo na klancu lepo kot že dolgo ne. Branka je bila srečna in zaradi prevelike sreče so ji v oči neprestano silile solze. Ker je sedela na saneh tudi tedaj, ko so jo vlekli v hrib, so jo otroci preimenovali v snežno kraljico.

»Samo kraljice se vozijo!« je vneto razlagal Binče. »Kraljice nikdar ne stopijo na noge, veš Branka... Nikdar...«

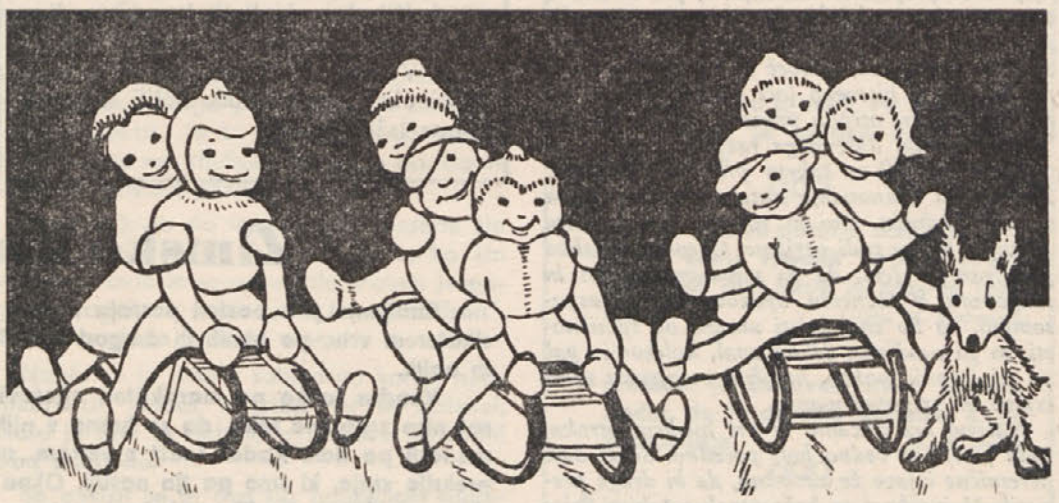

pa se je zagledala v kup dragocenih zavrženih igrač v kotu in je zato utihnila.

»Jaz bi se rada sankala... Ne tako kot me vozi mama, ki me zavije kakor majčkenega otročička, potem me posadi v sani z naslonjalom in me vozi po cestah... počasi... tako strašno počasi... Ampak jaz bi se rada z vami sankala... z vami bi rada tekla v hrib in potem bi se z vami spustila po klancu... To bi rada... samo to... Z vami bi se sankala... z vami...«

»Z nami bi se sankala...« so kakor v odmev zaklicali otroci. Potem so dolgo razmišljali. Nazadnje je tiho, toda odločno predlagal Janko.

»Saj se lahko sankaš z nami... To je pa res majhna reč...«

»Majhna... kako...«

»Kako... Nesli te bomo... posadili na sanke in potem... juhej po klancu navzdol...«

O

Obljubo so prijatelji še istega dne izpolnili. Stekli so domov in se vrnili s svojimi sanmi. S seboj so pripeljali tudi Kotnikovega Milana, ki je bil na glasu, da je najboljši vozač na saneh. Vrhu tega je imel tudi največje in najlepše sanke. S svojim rešiteljem so otroci hrupno stopili v hišo in, čeprav se je mama branila njihovemu skrivaj napravljenemu načrtu so Brankine solze zmagale.

To je bila naglica! Branki so oblekli toplo

Branki se je res zdelo, da je kraljica in zato je pozabila na svoje hrome noge. Med veselim smehom je ukazovala:

»Na desno, na levo...« Potem je iznenada zaklicala: »In sedaj me okopajte! Naravnost v nos eno kepo... Naravnost v nos...«

Tokrat je »snežna kraljica« zahtevala preveč. Otroci bi že, toda... Boječe so se ozrli v Brankino mamo. Stala je v dolini ob zasneženem drevesu, do kolen pogreznjena v sneg in se zaskrbljeno ozirala v hrib.

»Okopajte me vendar... Okopajte...« je znova nestrpno zakričala Branka. Vzravnala je glavo in vsa zardela ponovila: »Okopajte me! Snežna kraljica vam ukazuje!«

Tedaj so snežene kepe pričele frčati od vseh strani. Branka je srečna dvignila roke in se smehljala kot da bi od prijateljev prejemala najlepša in najdragocenejša darila...

O

Brankina večerja ni bila grenka. Z veseljem jo je pospravila. In ko je že ležala v postelji, je lahno dvignila glavo, se ozrla v svojo mater in čisto tiho zašepetala:

»Kajne mama, jutri bom spet snežna kraljica...«

»Da... jutri boš spet snežna kraljica...«

Branka ni videla mamine solze, ker je prav takrat zaprla veke. Še trenutek in mala snežna kraljica je zaspala s srečnim smehljajem.

Marta Grom

O snegu in snežinkah

Nastanek snežink je zelo preprost. Vodni hlapi, ki se vedno dvigajo iz močvirij, jezer, rek in morij, so sestavljeni iz drobcenih kapljic. Te se potem združujejo v večje in, če se zrak močno ohladi, zledenijo v drobne kristalčke, ki imajo najrazličnejše oblike.

Da so snežinke drobne zvezdice, so vedeli že v 13. stoletju. Ko pa so v prvi polovici 17. stoletja izumili drobnogled, se je proučevanje snežink vedno bolj izpopolnjevalo.

Znanstveniki so nam že veliko povedali o snežinkah. Vemo prav veliko o njih, marsikaj pa nam vendar še ni jasno. Oblika snežink je odvisna od količine vlage v zraku in od temperature. Zato padajo včasih drobcene šesterostranske prizmice, ki so lahko tudi votle, včasih pa majhne šesterostranske ploščice in zvezdice. Najlepše od vseh so snežinke-zvezdice. Te so tako krasne, da služijo zlatarjem in draguljarjem kot najpopolnejši vzorci. Danes poznamo že nad deset tisoč raznih oblik.

Teža snežinke ni velika. Šele deset milijonov jih tehta komaj en kilogram. Tudi njihova debelost je neznatna. Velikost snežnih kristalov pa je različna. Navadno imajo do štiri milimetre v premeru, lahko pa tudi dvakrat več. Toda to se zgodi le poredko. Kljub temu padajo včasih tudi snežinke, ki imajo en decimeter v premeru. To se dogaja samo takrat, kadar ni vetra in se mnogo kristalčkov združi v eno samo orjaško snežinko.

Okameneli smehljaj

58

JOŽE CIUHA

V svoji angleški burmanščini mi je povedal čudovito zgodbo o slonji ljubezni. Zgodbo Njega, Nje in tistega Tretjega, ki so mu vsi sloni dolžni poslušnosti in spoštovanje, ker je najbolj moder, najbolj močan in izkušen in ker tudi v ljubezni ne izgubi občutka za mero: vodnika, skratka. Povedal je vsa tri imena, ki so dolga kot mačkasti ponedeljki z razvlečenim marmeladastim zvenom in zato niso niti za trenutek obstala v mojem spominu. Po tem, da je v meni iznenada zazvenel otožni mol legend o Orfeju in Evridiki, Tristanu in Izoldi, Romeu in Juliji, tegobah mladega Wertherja in drugih, sem po nostalgični ljudski predlogi spoznal še živalsko inačico iste drame.

Zgodilo se je v času ljubezni. On se je zaljubil v Njo. Najprej jo je plosknil z uhljem po boku, nato se je je dotaknil z rilcem: tako mimogrede, ko da gre zgol za igro slučaja. Pa ni bilo tako: občutila sta, da gre za „slonjo ljubezen". Zato se je tudi začetna nerodnost spremenila čez čas v nežno božanje. Lovila sta se z rilci in se s telesi drgnila drug ob drugega. Odstopal ji je zalogaje najbolj nežnih in okusnih bambusovih vršičkov. Vznemirljiva igra prebujajoče se ljubezni jima je mehčala obrise vnanjega sveta. In razmehčala in zameglila vse najvažnejše stvari: postave in zakone, ki se jih pridržujejo vsi sloni v krdelu. Omotična sta prisluškovala čudnim utripom slonje krvi. V svoji zavzetosti sta se obnašala bolj in bolj netrezno ter postajala bolj in bolj nepazljiva.

Sloni nimajo pisanih zakonov: ne v kanu, ne na papirju, niti na palmovih listih ne. Imajo pa jih vendarle. Odrejeni so in jasni in vsak slon jih pozna. Najbolj pa vodnik, ki po njih presoja. Postave črede in pragozda niso milostne. Nihče v krdelu ne sme izgubiti mere. Niti v času ljubezni ne, čeprav se tedaj marsikaj spremeni. Tudi On in Ona bi je ne bila smela izgubiti. Toda izgubila sta jo: tako je presodil vodnik.

V džungli ni prepovedane ljubezni: v džungli je samo boj. Ker se On ni hotel odreči Nje in njune ljubezni, sta se z Vodnikom spoprijela. Z Njim, ki je najbolj zrel, močan, izkušen in tudi v ljubezni ne izgubi občutka za mero. Kadar se sloni pretepajo, bobni vsa džungla. Težke noge pomendrajo več bambusa, kot ga poje črede v tednu dni. Ali pa še več. Posebno če je boj trd in dolg. In tak je bil boj med Njim in Vodnikom. Tepla sta se in rohnela, se zaletavala drug v drugega s težkimi telesi, se tolkla z nogami in rilci, se nabadala z okli, da sta bila vsa krvava, teptala sta nežno brstje podrasti, da je bilo prizorišče boja enako strašno kot bitka sama. Vodnik je bil močnejši in je zmagal. Če ne bi zmagal, bi bil moral zapustiti krdelo. Tako pa ga je moral zapustiti On. Postal je izobčenec. Postal je slon samotar. In kot vsi sloni samotarci, ki jih nobeno krdelo ne sprejme več, divja poslej skozi pragozd mrk, togoten in obseden ter napada vse in vsakogar, ki mu pride pod rilec: z isto zlobo in neizprosnostjo, kakršno zmore samo še kraljevska kobra.

Ona pa je ostala v čredi. Morala ga je preboleti. Če ga ni ali ga ne bo, bo od žalosti umrla. Tudi to se je že zgodilo pri sentimentalnih slonih: tako mi je zatrdil sopotnik.

Prirohneli smo čez gozdnat greben in odprl se nam je čudovit razgled: podoben tistim v filmih, s katerimi se začenjajo indijanarice z Divjega zapada. V široko dolino so se dolgo spuščali položni hribi. Povsod gozd, ki so ga tu pa tam parali potočki z mnogimi manjšimi slapovi. Zeleno prostranstvo je bilo enako brezmejno kot modrina neba. Sopotnik mi je naštel dolgo vrsto živali, ki živijo v teh hostah. Iz njegovih besed pa sem le malo izluščil. Razumel sem le toliko, da gre za nekaj vrst srnjadi ali antilop in medvedov, in če sem prav zastopil, za črnega pantra. Za vse ostalo bi se moral zateči v domišljijo, kar pa bi bilo pri tako določeni stvari zelo nesolidno.

Spuščali smo se in plezali, pa spet plezali in se znova spuščali. Vsa čast vozniku z belo kapo! Ko smo naposled znova dosegli ravnino, je krajina postajala vse bolj burmanska. Vse bolj podobna tisti, ki mi je bila obtežila spomin v Paganu: ožgana, rumena ravnica s sivimi kaktejami, samotnimi drevesi s ploščatimi kronami, s palmovimi gaji, gostimi bombusovimi goščavami, hišami, nasajenimi na kole, pletenimi vasicami v zeleni senci, presušenimi koriti, v katerih je malo postane blatne vode, kjer so ob vsaki luži perice in truma čofotajočih otrok ali pa bivoli, vrh vsega pa še neštevilne, z apnom obarvane pagode.

Pred Meitkilo in ob mestu samem smo vozili na obali dveh lepih, velikih jezer. Na suhem drevesu ob vodi se je začrtala ostra silhueta orla. Vse ptice roparice imajo nekaj ostrega na sebi. Nepremično je strmel v ponjavo vode in tedaj ko ga je dosegel prah, ki je ostajal za nami, razpel krila. Kot že večkrat predtem, so nas tu znova zaustavili vojaki. Pomešani z nekaj civilnimi osebami so pregledali papirje, ki jim jih je dal šofer s kapo. Skrbno so jih preverili in prepisali kontrolne številke. Ti pregledi in vojaške patrulje v vaseh in naseljih, skozi katere smo se peljali, pričajo, da stvar z uporniki le ni tako nedolžna:

Vzroki in vrste otroških laži

Kaj hoče otrok doseči z lažjo? Ali je skrb staršev takih otrok upravičena? Zakaj nimajo pri odpravljanju otroške laži uspeha?

Takšna in podobna vprašanja nas pogosto vznemirjajo, največkrat pa nanje ne najdemo pravilnega odgovora, zato tudi pri odpravljanju otroške laži nimamo uspeha. Če poznamo prave vzroke, bomo lažje našli pravilen prijem da laž odpravimo.

Pogosto nam štiriletni otrok pripoveduje vse mogoče. Ali laže? Če se poglobimo v njegovo razvijajočo se duševnost, pridemo do zaključka, da naš štiriletni junak le naivno laže. Otrok v tem obdobju še ni toliko duševno razvit, da bi mogel točno razlikovati trenutni doživljaj od prejšnjih doživljajev. K temu se pridružijo še otrokove želje in tako pride do predstav, v katerih otrok ne loči, kaj se je zgodilo prej in kaj kasneje, oziroma kaj si samo želi, da bi se zgodilo. Kritično mišljenje, ki bi preprečilo zamenjavo, pri otroku v tem razvojnem obdobju še ni razvito. Zavoljo tega takšne otrokove izjave ne smemeo smatrati za pravo laž, temveč jo imenujemo naivno laž, ki se bistveno loči od prave laži. Ta oblika laži pri otroku preneha, ko doseže določeno stopnjo duševnega razvoja.

Kako pa naj v takem primeru ravnamo? Posmeh ali kaznovanje nista na mestu. Otrok v tem obdobju živi v svojem svetu, svetu pravljic, ki mu tudi verjame. Otroku pa lahko pomagamo s tem, da ga navajamo v igri in razgovoru k točnemu opazovanju, ga usposobimo, da bo znal ločiti utvaro od resničnosti, in ga naučimo, da bo znal, kolikor je pač na tej stopnji možno, kritično ocenjevati svoje izjave in pripovedovanje.

Naivno laž srečamo še pri šolskem otroku, toda javlja se vedno bolj poredko. Šolar daje neresnične izjave že zavestno, da bi druge prevaril. Največkrat se hoče otrok s takimi izjavami — lažmi — izogniti kakim nerodnostim. Na primer če otroka vprašamo: »Ali si si umil noge pred spanjem?« nam večkrat pritrdilno odgovori, čeprav ni res, samo da se mu ni treba umivati. V takem primeru imamo opravka z namerno lažjo. Če otroku večkrat uspe na tak način starše prevariti, se bo pogosto izognil na tak način raznim nevšečnostim in obveznostim. Izredno bistri otroci na tak način reagirajo že od petega leta dalje.

Mnogokrat pa namerna laž izvira iz strahu pred kaznijo, zlasti pri mlajših otrokih. Deček pri igri v sobi prevrne vazo, ki se razbije. Ko mati išče krivca, pravi, da on ni bil v sobi ali pa, da je bila vaza razbita že včeraj. Pri laži ga vodi želja, da ne bi bil kaznovan. Otroci prikrivajo tudi resnico, če starši uporabljajo telesne kazni, ker se le-teh boje. Zato v takih primerih s telesno kaznijo le malo opravimo, ker strah pred kaznijo sili otroka v vedno večjo laž. Posebno napak ravnajo starši ali vzgojitelji, ki otroku obljubijo, da ne bo kaznovan, če bo povedal resnico. Ko pa na ta način pridejo do resnice, otroka kaznujejo. S takim ravnanjem, ko starši sami lažejo in niso dosledni v svojih izjavah, navajajo otroka na laž. Že po tem lahko zaključimo, da je namerna laž pri otroku v veliki meri odvisna tudi od vzgojnega sistema doma.

Namerna laž pa ima tudi še druge vzroke. Včasih bi se otrok rad uveljavil pri sovrstnikih. Taka laž ni znamenje otrokove pokvarjenosti, ampak mu služi le za uveljavljanje in za dosego priznanja med otroki. Nam odraslim se zdijo take izjave smešne, vendar pri otroku ni tako. Njegovo osebno počutje je v veliki meri odvisno od tega, kako se počuti med drugimi otroki; ali jim je enak ali pa se počuti manj vrednega. Zavedati se moramo, da otrok stvari drugače vrednoti kakor mi odrasli. Zato si otrok v težnji, da bi bil drugim enak in da bi ga cenili, izmišlja stvari, ki so za nas odrasle neverjetne. S takim ravnanjem otrok ustvarja v svoji osebnosti ravnotežje in se zaradi tega bolje počuti. Težava pa nastane šele takrat, kadar nastopi otrok s takimi izjavami vsepovsod, tudi tam kjer imajo zanj razumevanje. Takemu otroku moramo omogočiti, da se uveljavi na kakem koristnem področju in mu moramo dati vpričo drugih priznanje. Kaznovanje tudi v takih primerih ne more odpraviti laži, ker z njim ne odpravimo vzroka, ki sili otroka v laž.

Vzrokov, zakaj otrok ne govori resnice, je torej več. Če se bomo potrudili, jih bomo lahko našli. Odkritosrčnega in zaupljivega otroka imamo vsi radi, medtem ko nam je neodkrit in vase zaprt otrok nesimpatičen. Vendar pa je ravno ta otrok potreben naše ljubezni in uvidevnosti, saj se je zatekel k takemu obnašanju prav zaradi tega, ker si je želel naklonjenosti in ljubezni.

Vsekakor je odkritost vedno v tesni zvezi z zaupanjem. Če so medsebojni odnosi v družini urejeni, če slone na medsebojnem spoštovanju, bo imel otrok občutek varnosti in zaupanja.

Korenje dragoceno posebno pozimi

Pozimi, ko povsod leži snežna odeja in je vse vkovano v led in mraz, je rdeče korenje včasih poleg solate, kislega zelja in črne redkvice edina zelenjava, ki nam s svojo sočno živo barvo in vitamini obogati enolični zimski jedilnik.

V korenju so vitamini A, B, C in E. Zaradi precejšnje količine karotina, ki je soroden A vitaminu, pospešuje tvorbo krvnih telesc in ugodno vpliva na rast. Ker je korenje lahko prebavljivo, ga lahko ponudimo bolniku, prav tako pa je korenje tudi prva zelenjava dojenčka.

Pripravljajmo ga čimveč surovega in servirajmo:

● ... kot sok

Korenček naribamo, iztisnemo sok in ga za dojenčke in otroke osladimo, odraslim ga ponudimo pomešanega z limoninim sokom, kislo ali sladko smetano.

● ... kot slano ali sladko solato

Najprej slane solate!

Naribano korenje osolimo, zmešamo z majonezo in začinimo z limoninim sokom, gorčico in poprom.

Naribamo pol svežega korenja in enako količino sveže zelene, osolimo, okisamo, popopramo, pokapljamo z oljem in čebulnim sokom.

Med naribano korenje zmešamo kislo smetano, ki jo razredčimo z blagim kisom, osolimo, popopramo, potresemo z zelenim nasekljanim peteršiljem in česnom.

Zelo okusno je korenje pomešano s črno redkvico in zabeljeno s kisom, oljem in soljo, če pa dodamo še kuhan fižol, bo izdatna večerja na mizi. Največ naribamo korenja, redkvice pa samo polovico, ker je preveč pekoča. Oboje pa pred uporabo nasolimo.

Pa še sladke!

Korenje drobno naribamo, posladkamo in polijemo z limoninim sokom.

Med naribano korenje zmešamo enako količino naribanih jabolk in banan, posladkamo in dodamo limonin sok.

Z naribanim korenjem zmešamo veliko pest naribanih lešnikov ali orehov, dodamo sladkor in limonin sok, nadevamo v skledice in okrasimo s sladko smetano ali pa razredčimo z malo mleka.

Pa tudi kuhano korenje je prav dobro, če ga pripravimo:

● ... kot juho

Svetlo prežganje zalijemo z zelenjavno juho ali vodo, dodamo precej naribanega korenja, malo jušne kocke ter dobro prevremo. Pred serviranjem potresemo z zelenim peteršiljem in poprom, dodamo malo kisle smetane in paradižnika ter potresemo z opečenimi kruhovimi kockami.

● ... kot prilogo k mesu

Drobno celo korenje dobro operemo in kar neolupljeno skuhamo v malo slanem kropu. Ohlajeno olupimo in na maslu rumeno opečemo. Da mu izboljšamo okus, ga potresemo z Vegeto (juho v prahu) ali pa polijemo z malo vode, ki smo v njej razpustili jušno kocko. Pazimo, da ne bo preslano. S tako pripravljenim korenjem prav okusno obložimo raznovrstno pečeno meso.

● ... kot enolončnico

Na slabem ognju prepražimo precej čebule, dodamo na večje kocke narezano korenje, posolimo, popopramo, potresemo s sesekljanim peteršiljem in dušimo skoraj do mehkega. Nato pridenemo enako količino nakockanega krompirja in celo klobaso ter zalijemo z malo vode ali juhe in skuhamo do mehkega. Preden serviramo, klobaso narežemo na koleščke, pomešamo med jed, dodamo malo paradižnikove mezge in serviramo.

Podobno enolončnico pripravimo tudi s suhim fižolom, korenjem in prekajeno svinino.

NASVETA

■ Mast, ki je ostala od praženja, pečenja ali drugih jedi, bo zopet sveža in čista, če jo prekuhamo v vodi, ki smo ji dodali dva olupljena krompirja. Ko se ohladi, posnamemo mast.

■ V testo za rezance vlijemo 1 do 2 žlici olja. Rezanci bodo boljši in testo boste laže mesili.

Zimsko krmljenje ptic

Krmljenje ptic pozimi postaja iz leta v leto naša največja skrb. V parkih, na marsikaterem vrtu, po oknih in drugod že lahko vidimo pitčje krmilnice različnih velikosti in oblik.

Vendar lahko pri marsikateri ugotovimo, da ne ustreza svojemu namenu. Vse namreč niso zgrajene tako, da se hrana v njih ne kvari in ne moči in da je veter na more raznesti po tleh. Kadar sneži z vetrom, sneg v tako nesmotrno grajeni hišici kaj rad prekrije zrnje, ki smo ga tja nasuli. Okna so bolj zavarovana proti zimskim vremenskim neprilikam ter jih vsakokrat, preden nasujemo zrnja, sproti tudi laže očistimo.

Hiše za krmljenje naj bodo tako grajene, da se hrana v nobenem primeru ne more zmočiti. To dosežemo, če je streha potegnjena dovolj globoko. Zavarovana mora biti tudi pred mišmi, posebno hišica — silos, v katero nasujemo navadno večjo količino zrnja. Tako hišico postavljamo navadno na kraje, kamor ne hodimo vsak dan nasipat hrane. Hišico pritrdimo med dva drevesa, prosto visečo na žico. V hišico pridejo po hrano rade siničke, konopke, ščinkavci in strnadi. Zanje polagamo v hišice sončične peške, bučno seme in jabolčne peške. Pšenice za krmljenje ne smemo uporabljati.

V hišice prihajajo po hrano zelo nerade taščice in vsi tisti ptiči, ki si jo iščejo za ljubjem, kakor na primer detel in žolna. Zanje naredimo zmes iz enakih delov pšeničnih otrobov in raztopljenega loja. To nastrgamo in potresemo na tla pod gosto smreko. Tja nasujemo tudi makovo seme in proso. Kosi so zadovoljni z vsem, tudi z nagnitimi jabolki si bodo izvrstno pomagali v najhujšem času pozimi.

Ženski stisk roke

Ponujeno roko ne bomo nikdar preveč stiisnile in jo stresale na vse strani. Oboje je vse prej kot lepo, žensko in prijetno za vašega partnerja. Roko ponudite vedno z nekoliko navzgor obrnjeno dlanjo in rahlo razkrečenimi prsti. Le tako jo bo lahko vaš partner pravilno prijel in stisnil, kakor je treba. Tudi priklanjati se ni treba pregloboko. Poklon samo rahlo nakažemo. Človeku, s katerim se rokujete, glejte naravnost v oči, ne ogledujte si njegove pleše ali morda blestečega nakita, če se pozdravljate z žensko. Vsekakor pa je bolje, da roke sploh ne ponudite, kot da jo podate mlahavo, ne da bi jo vsaj malo stisnile.

čeprav gre v glavnem samo za roparske bande, ki jih ne vodijo politični cilji. Gredo se pač nekakšen Divji zapad.

Kljub neudobnemu vozilu bi bila pot lepa in prijetna, če bi me ne bil moril glavobol in stresala mrzlica. Tako pa mi ni bilo lahko.

Mandalay smo dosegli po desetih urah vožnje. Bil sem utrujen in umazan. Voznik s kapo je bil tako dober, da je zapeljal vsakega potnika posebej tja, kamor je želel. Tako smo se, še dolgo potem ko smo mesto dosegli, vozarili po njegovih prašnih cestah in uličicah, dokler nisem naposled priromal do hotela Tun Hla.

Legel sem zgodaj in slabo spal. Na čelo sem si pokladal obkladke, a ni dosti pomagalo. Popustiti pa nisem hotel: obležati nisem smel. Povedali so mi, da se pripravlja mesto na velik verski festival.

*

Jutro me je zbudilo v zastrti sobi, z zeleno bolniško bledico ter nervozo piščal in tolkal. Pod vročo črepinjo sem čutil nemirne dlani in prste, ki so udarjale ob napete živalske kože: nekje zunaj mene in v meni. Vročica udarcev je bila enaka vročici v žilah. Pod zamolklimi zvoki sem spuščal težke, razžarjene veke. In v globini za vekami, daleč od oči, me je težila vozlasta kepa neizoblikovanih misli. Vendar sem kot poprej vedel: ne smem obležati. Samo tega ne, sicer bo po meni. Dosti takega se je nabralo v zadnjih mesecih, da bi me lahko temeljito položilo, če se ne bi uprl.

Odločil sem se, da bom zvečer odpotoval v Rangun, če vročina in mlahavost čez dan ne bosta popustili. Vse je popuščalo: mišice so se težke obešale na kosti, da so me vse vezi bolele, kosti pa so bile kljub temu nepovezane in brez prave opore. Najhuje pa je bilo z glavo. Še vedno je bila nakovalo za razbeljena tuja kladiva. Nisem več dvomil: sončarica me je. Najprej na Inle jezeru, potem pa še na Taundžijskem vrtu. Maščevala se je sreča ali pa naključje, da sem vse doslej brez pokrivala kljuboval razžarjenemu soncu. Vseeno sem upal, da ni kaj več.

Z muko sem vstal in šel za zvoki. Vse ozračje je piskalo in udarjalo: v duetu z vetrom, ki je dvigal sivo rumene oblake prahu ter ljudem na cestah in zakotnih uličicah mašil nosove in usta. Vlekel sem veke tesno skupaj, da ni zamašil še pogledov. Tokovi so bili drug ob drugega, se podili, lovili in mešali, kot otroci v svojih igrah. Vseeno je blio veselo. Tudi zvenelo je tako. To zatrdno vem, kajti ta veselost ni enaka naši. To veselost mi je v dolgih mesecih kot malomarno prikrito skrivnost postopoma razkril Vzhod. V poplavo muzike, ki se je vzpenjala poševno do vetrov in so jo ti razpihali na vse strani, a jo kljub besu niso mogli povsem razpihati, so se mešali ljudski glasovi. Glasovi vesele pesmi, ki za posluh spet ni bila vesela. Znova z vzhodnjaško šifro označeno spaznanje. Klici so bili zategli in razvlečeni: napeti na višino razprtih glasilk so stiskali zrak iz pljuč ter se pred praznim mehom zavozlali v čudno zvočno in ritmično figuro.

Mesto je bilo vse okrašeno. Dekoracije so se upirale vetru, da bi nenačete vzdržale v slavnostnem razpoloženju vsaj do noči. Vihrali so papirji, zastave in cvetje. Vse se je sproti spreminjalo in drobilo, se upiralo in popuščalo, se oklepalo in trgalo, potem pa zaplavalo v čudne zračne vrtince in se smešno vrtinčilo na repu zadušnih oblakov.

Ljudje so se lahkotno predajali veselju. Predajali so se zaupanju, veri in pisanim barvam te vere. Če bi prebivalci nekega drugega planeta zrli v Mandalay, bi videli, da jim za razposajenimi oblaki, skozi ozke očesne reže žari na tisoče zvezd. Poznal sem vse to: iz Ranguna.

Šel sem na Mandalayski hrib. Vodne lilije v jarku okoli nekdanje kraljeve palače tokrat niso cvele. Veter na cesti me je porival od zadaj naprej. V gibanju se je telo nekoliko povezalo: mlahavost je popuščala. Pljuval sem prah, ki mi je silil v usta in ga nikoli nisem mogel vsega izpljuniti. Od vetra in vročine so se mi oči solzile. Tudi v solzah na notranjih kotičkih oči sem občutil ostra zrnca prahu, ko sem si jih otiral.

Mandalayski hrib je ves spremenjen. Stare so se mi zdele samo še stopnice, ki so bile podplatom enako neusmiljene kot nekoč. Vse drugo pa je kot iz kemične čistilnice vzeta obleka. Prav to so naredili z mnogimi kapelicami in svetišči. Vse je na novo očiščeno, prebarvano in prepleskano. Napisi so na novo izpisani in tla ponekod na novo tlakovana. Vmes so tudi nekatere nove kapelice, ki jih prej ni bilo. Tako je Buda, moj Buda, najlepši Buda, kar sem jih doslej videl v Burmi, dobil na samem podnožju hriba streho nad glavo in stene okoli sebe. Stisnjen prostor mu je odvzel velik del nekdanje učinkovitosti: predvsem monumentalnosti.

Pred petnajstimi meseci, ko sem občudoval enostavnost njegovih oksidiranih kovinskih oblik, nisem vedel, da mu je k veličastnosti pripomogla planjava neba. Bil je mogočen, dostojanstven in lep. Zdaj pa je dosti tega izgubil, čeprav se sam po sebi ni spremenil. Vendar se po vsem, kar se je zgodilo, bojim zanj: bojim se, da bo nekega dne njegovo lepo patino prekrila brezdušna pozlata in da se bo poslej znojil v brezizrazni bleščavi.

(Nadaljevanje sledi)

za oddih in razvedrilo

CHARLOTTE IN DAN ROSS

Nočni obisk

Možak z mračnim obrazom je nepremično zrl v oguljen usnjen naslanjač, ko je nekdo pozvonil pri vratih. Zamišljeno se je podrgnil po bradi, kakor da bi okleval, potem pa je odšel iz sobe in počasi stopal po dolgem hodniku proti vratom.

Prižgal je luč na stopnišču, na pol odprl vrata in nezaupljivo pogledal moškega in žensko, ki sta stala zunaj. Držala sta se za roko in oba bila videti zelo vznemirjena. Bila sta stara največ štirideset let. Ženska je bila morda celo mlajša.

Moški ga je zaskrbljeno pogledal. „Stanuje tu dr. Wilson?"

„Da."

„Verjetno ste vi doktor Wilson, h kateremu sva namenjena."

Glas mu je zvenel vprašujoče. Stari ni niti trenil z očesom. „Jaz sem edini doktor Wilson v mestu," je rekel. Opazoval je suhi, sumljivi obraz moškega in kričečo ceneno obleko ženske, ki je bila močno nališpana. Ta dva gotovo nista poročena, si je mislil. Razen tega pa je očitno, da ju nekaj muči.

„Lahko vstopiva?" je vprašal moški.

Stari se je umaknil in ju peljal v pisarno, kjer je smrdelo po cigarah. Nad starinsko pisalno mizo je na vidnem mestu visela velika diploma v okviru.

Sedel je za mizo in si z velikim robcem obrisal očala. „Pozna sta. Verjetno nista iz mesta?"

„Res je." On si je nervozno obliznil ustnice. „Nameravala sva priti bolj zgodaj. Toda na poti sva se zadržala dlje, kot sva pričakovala."

Stari si je nataknil očala ter ju hladno opazoval. „Smola," je rekel. „Torej s čim vama lahko pomagam?"

Možak se je za hip obotavljal in z dekletom sta se bežno spogledala. Nato je spregovoril z negotovim glasom. „Poslal me je neki prijatelj. Povedal mi je, da ste mu nekoč napravili uslugo. In da bi pomagali tudi meni za spodobno ceno."

Umolknil je. Nekaj časa so vsi molčali. Stari je prekrižal roke pred seboj na mizi ter opazoval zdaj enega zdaj drugega. „Navado imam da pomagam vsakemu, ki plača," je hladno rekel. „Toda najprej mi morate povedati, kaj vam je."

Očitno sta se oba najbolj bala tega trenutka. Dekle se je s prestrašenim obrazom obrnilo k njemu.

„Najbolje bo, da čimprej opravimo," je začel moški. Na čelu so se mu nabirale potne srage, a uspelo mu je, da se mu glas ni tresel. „Gre za mojo ženo. Na smrt je bolna. Zelo slabo srce ima.

Iz žepa je privlekel škatlico. „Vsak dan jemlje te tablete. Prijatelj mi je dejal, da mi boste vi dali neke druge, prav take tablete, ki pa bodo vsebovale nekaj, česar nihče ne bo mogel odkriti. Vendar pa bi z njimi lahko dosegla, kar bi rada."

Stari ga je ostro pogledal. „Hočete reči, da bi jo ubila?"

Možak je zardel in ga obupano pogledal. „Drugače se je ne morem znebiti. Noče me pustiti. Clara in jaz ne moreva več čakati. Prijatelj je rekel, da ste pomagali tudi drugim. Zakaj nočete še nama?"

Položil je škatlico na mizo.

„Lepo ste si to izmislili." Stari je iztegnil roko, ki je bila videti kot krempelj, in prijel škatlico.

„Plačal vam bom petsto dolarjev!"

„Petsto dolarjev!" Stari se je komaj vidno nasmehnil..

„S seboj jih imam, v gotovini."

„Dajte jih sem!" je rekel stari v rezkem poslovnem tonu, ki je bil v pravem nasprotju s prejšnjim na pol posmehljivim vedenjem.

Dekle je gledalo v tla, ko je njen spremljevalec položil denar na mizo.

Zdaj je bil stari posmehljiv. Segel je po bankovcih in rekel: „Saj potrdila ne boste potrebovali, kajne?"

Možak je odkimal.

„Zdaj lahko govorimo." Stari je vstal ter pričel hoditi sem ter tja po sobi. „Toda najprej moram vedeti vajini imeni in naslov. In nikakih laži, prosim."

„Ali je to res potrebno?" je vprašalo dekle z visokim hripavim glasom.

„To moram vedeti."

„Stanujeva v Durhamu. Ime mi je Frederick Wendel James."

Stari si je zapisal ime in naslov na koščck papirja. „No, zdaj ko vem, s kom imam opravka, lahko govorim odkrito." Nasmehnil se je. „Popolnoma odkrito."

„Ali lahko dobiva tablete že nocoj?" je vprašal možak.

„Ne," je mrzlo in prezirljivo odvrnil stari. „Ne nocoj ne kdaj drugič."

Možak je planil pokonci. „Kaj hočete reči? Dal sem vam denar!"

„To je honorar za moj nasvet, in to je: ne šalite se s smrtjo, dragi moj."

„Toda rekli so mi, da nama boste pomagali!"

„Kdorkoli je vama to rekel, ni bil vajin prijatelj. A kljub temu je bil njegov nasvet dragocen. Zdaj pa pojdita domov in ne počenjajta nikakih neumnosti. Prebiral bom durhamske časnike in če se bo kaj zgodilo vaši ženi, boste še slišali o meni."

Zdaj se je vmešalo dekle. „Ne daj se prestrašiti, Fred. Vzemi mu denar."

„Tako je!" Možak je bil bled od jeze in strahu. „Vrnite mi mojih petsto dolarjev!"

Stari se je zarežal. „Zakaj pa ne pokličete policijo?"

Možak se je obupano obrnil k dekletu: „Nasedla sva mu. Nič mu ne moreva."

„Zapomnita si, kar sem vama rekel o vaši ženi. Če se ji bo karkoli zgodilo..." Skomignil je z rameni, ne da bi povedal do konca.

Možak ga je poskusil še zadnjič omehčati. „Zakaj ste me ogoljufali? Ali vam nisem ponudil dovolj? Kako dolgo še mislite, da boste lahko vlekli ljudi za nos?"

Stari je znova zaničljivo skomignil z rameni. „Kako dolgo pa mislite, da bi lahko ostal zdravnik, če bi napravil strup vsakemu, ki bi se mu zljubilo? Najbolje bo, da se spravite, preden pokličem policijo."

Spremil ju je do vrat in brez besede sta odšla. Opazoval ju je skozi okno, ko sta stopila v avto in se odpeljala. Potem je pogledal oguljeni napis „dr. James Wilson", zmajal z glavo in zaprl vrata.

Naglo se je vrnil v sobico na koncu hodnika, vzel klobuk in plašč ter se oblekel. Nato je vzel še debelo oktovko in jo stisnil pod pazduho.

Še enkrat se je ozrl po oguljenem usnjenem naslanjaču in se prepričal, da je plešasti debeluh, ki je sedel v njem, zvezan in da ima usta dobro zamašena. Krčevito si je prizadeval, da bi se rešil vezi. Stari se je zarežal:

„Ni čudno, da je bilo toliko gotovine v blagajni, doktor," je rekel. „Z zanimivim honorarnim delom se ukvarjate. No, nikar ne bodite tako obupani. Na svetu so še hujši zločini kot kraja."

Srbski humorist Branislav Nušić je bil že v mladosti duhovit in odrezav. Ko je učitelj v šoli razlagal ljudske izreke in pregovore, je po razlagi vprašal malega Nušića:

»Ali mi lahko poveš kak pregovor?«

»Seveda. Na primer: Norec lahko vpraša več, kot mu more odgovoriti deset pametnih.«

Učitelj se je rahlo ujezil, ker je mislil, da to leti nanj, in je hotel vedeti še kak pregovor.

»Pametnemu zadostuje beseda,« je odgovoril Nušić.

Tedaj je učitelj odšel po upravitelja. Ko sta se vrnila je hotel učitelj slišati še en pregovor.

»Nesreča ne pride nikoli sama,« je Nušić izpopolnil svojo zbirko.

o

Med prvo svetovno vojno stojijo v solunskem pristanišču Francoz, Angležin Srb ter se prepirajo o tem, kateri narod ima pogumnejše ljudi. Sredi najhujše debate o tem se zaslišijo klici na pomoč: neka ženska je padla v morje. V splošni gneči in zmedi nenadoma ljudje zagledajo, kako plava srbski vojak proti ženski in jo skuša rešiti. Po daljšem naporu priplavata oba k bregu, od koder ju nato potegnejo na suho. Vsi se seveda zgrnejo okrog junaškega in mokrega vojaka, ta pa le jezno gleda okrog sebe in kolne skozi zobe:

»Boga mi, če bi le vedel, kdo me je pahnil v vodo!«

o

Francoskega pisatelja Fontenella so vprašali, v čem se bistveno razlikujejo ženske raznih narodov, odgovoril jim je:

»Po svojem vedenju v primeru, če jim postane ljubček nezvest: Francozinja ubije svojo tekmico, Italijanka ubije ljubčka, Španka ubije tekmeca in ljubčka, Nemka se sama ubije, Angležinja prekine zaroko, vse — razen Nemke — se pa poroče z drugim.

o

Slavni avtor basni La Fontaine je bil zelo pozabljiv in raztresen. Osem dni po pogrebu svojega prijatelja se je — kot po navadi pojavil na njegovem domu, točno ob uri kosila.

»Toda,« začenja služabnik v zadregi, »gospod je že osem dni na pokopališču. Ali niste vedeli tega?«

»Oh, nisem mislil, da se bo tam tako dolgo zadržal,« se je opravičeval La Fontaine.

o

Po smrti kardinala Mazarina, lokavega Italijana, ki je vodil državo za časa mladoletnosti Louisa XIV., je prevzel državno krmilo kralj sam. To je razdobje največjega cveta absolutne monarhije v Franciji in obenem tudi začetek njenega propadanja.

»Država — to sem jaz,« so bile priljubljene besede kralja, ki so ga prilizovalci imenovali »sončni kralj«. Sezidal je ogromen dvorec v Versaillesu, podpiral nastajajočo industrijo, usposobil armado, širil kolonialne posesti in gojil umetnost, literaturo in znanost. Doseženi uspehi so ga v njegovem obsolutizmu še bolj utrjevali.

Svojim dvorjanom je nekoč rekel:

»Kralji imajo oblast od boga. Če vam ukažem, da skočite v Seino, morate to brez obotavljanja storiti.«

Ob teh besedah se dvigne s svojega sedeža vojvoda de Guise in se napoti k vratom. Kralj ga vpraša:

»Kam pa, vojvoda?«

»Učit se grem plavanja.«

SMEH STOLETIJ

- **Nobena druga stvar na svetu me ne prevzame tako kot delo: cele ure lahko sedim in ga opazujem.** (Jerome K. Jerome)

ooo

- **Človeška družba je sestavljena iz dveh velikih razredov: iz takih, ki imajo več jedi kot apetita in takih, ki imajo več apetita kot jedi.** (Chamfort)

ooo

- **Na svetu so vedno tudi žene, ki se ubijajo iz ljubezni. Toda to so vedno iste.** (Etienne Rey)

ooo

- **Pred poroko bo mož celo noč bedel in premišljeval o eni sami besedici, ki ste mu jo rekli. Po poroki pa bo zaspal, še preden boste končali stavek.** (Helen Rowland)

ooo

- **Preden sem se poročil, sem imel šest teorij, kako vzgojiti otroke. Sedaj pa imam šest otrok in nobene teorije.** (John W. Rochester)

ooo

- **Mladost je čudovita stvar. Kakšen zločin, da jo dajemo otrokom, ki jo zapravljajo.** (G. B. Shaw)

ooo

- **V dobro urejenem svetu bi moralo biti omogočeno možem, da zamenjajo eno štiridesetletno ženo za dve dvajsetletni ženi.** (D. Jerrold)

ooo

- **Pogrebi so kar prijetni: človek ima lahko kisel obraz, pa ljudje mislijo, da je žalosten.** (Jules Renard)

IZREKI

ROLAND LEBL

Po odmoru

Inšpektor Bell ni potreboval dosti časa za ugotovitev, da je bil veletrgovec s tekstilom Jim Jankers umorjen. Vstrelna odprtina na zadnji strani mrtvečeve glave je to nedvomno dokazovala. Samomor je bil izključen. Morilec je moral stati nekako tri korake za žrtvijo, ko je izstrelil smrtonosni strel. Iz tega je bilo mogoče sklepati, da je Jankers poznal skrivnostnega morilca. Sicer ga ob pozni uri ne bi spustil v hišo ali pa bi bil dosti bolj previden. Veletrgovec je na splošno veljal za zelo nezaupljivega in do tujcev zapetega človeka.

Zato se je krog osumljencev omejil na tri osebe. Na veletrgovčevega slugo, ki mu je vodil gospodinjstvo, na vodjo trgovine, ki je edini zvečer prihajal k njemu, in pokojnikovega nečaka Ridgersa.

Pri ogledu so bili navzoči vsi trije. Sluga je izpovedal, da je popoldne z dovoljenjem svojega gospoda odšel iz hiše. Obiskal je svojo bolno sestro. Vodja trgovine je povedal, da se je takoj po koncu službe odpeljal domov in ni šel več ven. Nečak je pokazal vstopnico za koncert. Torej je moral biti ob uri, ko se je zgodil zločin, v koncertni dvorani.

Bell je poslušal izjave vseh treh in si spravil zapisnik, da bi ga imel vedno pri roki. Potem je začel s svojimi običajnimi poizvedbami.

Jankers je bil bogat človek. Njegovo bogastvo so bile dobro naložene delnice in hranilne knjižice. Trezor v stanovanju je bil nedotaknjen. Manjkalo pa je nekaj drobnih dragocenosti, ki jih je pokojni rad nosil. To je dopuščalo možnost roparskega umora. Tem bolj, ker je bilo nekaj oken v pritličju odprtih. Mogoče je vlomilec hotel krasti. Komaj pa so ga presenetili, je uporabil orožje.

S to teorijo se inšpektor ni mogel sprijazniti. Zanj je prišel v poštev kot storilec le kak Jankersov znanec.

Slugov alibi je držal. Mož je bil takrat milje daleč od kraja umora.

Vodja trgovine je za pričo lahko navedel le svojo ženo.

Nečak pa je lahko pokazal svoj sedež v koncertni dvorani.

Oba, vodja trgovine in Ridgers, finančno nista bila dobro situirana. Imela sta precejšnje dolgove. Edino korist od Jankersove smrti je imel nečak. Njemu je pripadlo vse pokonikovo premoženje.

Dva dni po zločinu je Bell povabil nečaka v svojo pisarno.

»Ste že odkrili kakšno sled,« je z zanimanjem vprašal Ridgers.

»Ne samo to,« je odvrnil inšpektor. »Zame je primer že rešen.«

»In kdo je storilec?«

»Vodja trgovine...«

»Sem si kar mislil,« mu je segel nečak v besedo. »Dečko mi je bil vedno sumljiv. Njegova žena pa tiči z njim pod isto odejo. Saj nima nobenega trdnega alibija.«

»Vaša vstopnica za koncert je seveda nekaj drugega,« je pokimal Bell. »Sicer pa sem tudi jaz ljubitelj glasbe. Žal nisem utegnil iti na koncert. Biti je moral res enkratni umentniški užitek. Svetovno znan dirigent kot gost in čudovit izbor del. Posebno po odmoru, ko so igrali Beethovnovo Tretjo simfonijo, bi bil rad poleg.«

»Tretjo? Saj so vedar igrali Peto,« je Ridgers poučil inšpektorja.

»Seveda!« je odgovoril Bell in se z dlanjo udaril po čelu. »Zmotil sem se. Prav to delo najbolj leži profesorju Hegerju.«

»Kako — profesorju Hegerju?« je rekel Ridgers. »Dirigiral je vendar Busch!«

»Tako?« je ostrmel inšpektor. »Ali se motim?«

»Pa še kako!« je pritrdil nečak. »Sem navdušen maestrov občudovalec. On je vihtel taktirko. Ob koncu koncerta smo mu priredili viharne ovacije.«

»Tudi vi?«

»Jasno. Zakaj pa ne?«

»Ker se Busch po odmoru ni več prikazal pri dirigentskem pultu,« je rezko pojasnil Bell. »Nenadoma mu je postalo slabo in profesor Heger je vodil koncert do konca. To se zgodi človeku, če ne bere časopisov. Tu je črno na belem! Vaša vstopnica se je spremenila v bumerang. Med odmorom ste odšli in se niste več vrnili. Bili ste čisto prepričani v svoj uspeh. Kljub temu ste takoj reagirali, ko sem omenil vodjo trgovine. Vrgel sem vam vabo in vi ste zgrabili. Tega noben nedolžen človek ne bi storil. Vse ste si prav zvito zamislili in tudi sami niste naredili nobene napake. Pozabili pa ste na pravico. Ta vrne udarec takrat, kadar tega nihče ne pričakuje.«

ŠPORTNI VESTNIK

ZADNJO NEDELJO V ZAHOMCU:

Lepo uspela prireditev

smučarskih skokov za „Ziljski pokal"

Zahomec v Ziljski dolini je bil zadnjo nedeljo že enajstič prizorišče mednarodne prireditve smučarskih skokov za „Ziljski pokal", ki se je ob izredno lepem vremenu in ob razveseljivo lepi udeležbi tako tekmovalcev kakor tudi gledalcev odvijala na 60-metrski skakalnici, imenovani po njenem graditelju, svetovno znanemu strokovnjaku za smučarske skakalnice inž. Stanku Bloudku. Skupno se je zbralo 31 tekmovalcev — poleg članov domačega Športnega društva zastopniki iz raznih krajev Koroške, katerim se je pridružilo še 9 Jugoslovanov in 5 Italijanov, med njimi tudi znani predstavniki tega športa, ki so uspešno sodelovali že na raznih velikih mednarodnih tekmovanjih. Častno pokroviteljstvo za zahomško prireditev je tudi letos prevzel namestnik deželnega glavarja Hans Sima.

Domačini — ne samo člani Športnega društva, marveč tudi mnogi drugi — so se v dneh pred prireditvijo zelo potrudili in skakalnico tako dobro pripravili, da so je bili tekmovalci zares veseli. S tem pa so tudi poskrbeli, da je prireditev potekala v najlepšem redu in brez vsake nezgode. Sploh imajo Zahomčani veliko smisla za svojo skakalnico in so to znova pokazali tudi s svojo udeležbo na nedeljski prireditvi.

Tekmovanje se je odvijalo v posameznih starostnih skupinah, v splošni razvrstitvi pa so si prva mesta osvojili naslednji tekmovalci:

Prvo mesto in s tem krasni »Ziljski pokal«, katerega je prispevala Zveza slovenskih zadrug v Celovcu, si je priboril Albino Bazana (Italija) s skoki 52 in 53 m ter oceno 217,8 točke. Tesno za njim (razlika v oceni je znašala komaj osem desetink točke) se je na drugo mesto uvrstil Jugoslovan Miro Oman s skoki 51 in 53 m, medtem ko se je moral lanskoletni zmagovalec Aido Olivotti (Italija) s skokoma 51 in 52,5 m ter oceno 213,2 točke tokrat zadovoljiti s tretjim mestom. Na četrtem mestu je sledil Jugoslovan Stanko Smolej (dvakrat 52 m in 203 točke), medtem ko je Zahomčan Janko Zwitter s skoki 50 in 51 metrov ter oceno 198,7 točke dosegel peto mesto kot najboljši koroški tekmovalec. Hkrati je Janko Zwitter zmagal v skupini juniorjev, zmagovalec v skupini mladina I pa je bil Hanzi Schnabl, prav tako iz Zahomca, ki je dosegel 43,5 in 44 m ter oceno 151,7 točke. Za uvod v tekmovanje pa sta se izven konkurence spustila čez skakalnico najboljša zastopnika zahomškega naraščaja: Robert Fritzer in Hanzi Millonig, ki sta — kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista — z lepim uspehom sodelovala tudi na nedavnem deželnem prvenstvu šolarjev v Beljaku.

Za najboljše tekmovalce so prireditelji pod vodstvom dr. Janka Wiegeleta tudi tokrat pripravili vrsto lepih nagrad, med katerimi je bil letos tudi pokal »Slovenskega vestnika«. Župan občine Straja vas Franc Wiegele, ki se je prireditve osebno udeležil, pa je prispeval krasen prehodni pokal, katerega bodo vsako leto podelili najboljšemu članu zahomškega Športnega društva (letos ga je prvič dobil Janko Zwitter) in bo šele po tretji zaporedni osvojitvi prešel v osebno last.

XI. mednarodna prireditev smučarskih skokov za »Ziljski pokal« se je torej zaključila z lepim uspehom, zdaj pa se v Zahomcu pripravljajo na letošnje koroško deželno mladinsko prvenstvo v klasičnih disciplinah (skoki, teki in kombinacija), ki bo 6. in 7. februarja.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00 22.00

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutranji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinjo — 11.00 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalne športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 30. 1.: 8.05 Domači vrt — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Križana dekla — 16.30 Širni pisani svet — 17.15 Zaupne melodije — 18.00 Kulturni razgledi — 19.15 Odmev časa — 20.15 Orkestralni koncert — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 31. 1.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 11.00 Dopoldanski koncert s Karlom Panzenbeckom — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Razno za mesto in podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert narodnih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Iz belgijske literature — 21.15 Mozaik not.

Ponedeljek, 1. 2.: 8.00 Domača književnost — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Vesele lovske dogodivščine — 21.15 Operetni koncert.

Torek, 2. 2.: 8.15 Orkestralni koncert — 15.30 Na planini — 15.45 Kulturno delo v deželi — 18.00 Četrt ure mestne uprave — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Nova sociološka literatura — 19.00 XY ve vse — 20.15 Državno prvenstvo v hokeju na ledu, KAC : IEV — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 3. 2.: 8.15 Misli k izobraževanju kmečkih ljudi — 15.30 Črnske pesmi — 15.45 Mladi talenti muzicirajo — 18.15 Ko stojim vrh gore — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 20.15 Simfonični koncert — 22.10 Pogled v svet.

Četrtek, 4. 2.: 8.15 Orkestralni koncert — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Alpska lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 5. 2.: 8.15 Jutranji koncert — 15.15 Komorni koncert — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Koroški visokošolski tedni — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Zvenеče strune — 21.30 Koncert za violino in orkester.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave za Avstrijo — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporterji med potjo — 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo zvečer — 21.55 Športni komentar.

Sobota, 30. 1.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Bodite čisto tiho — 13.20 Odmevi iz Avstrije — 14.00 Pariška abeceda — 14.25 Dunajske specialitete — 15.40 Reporterji med potjo — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Iz parlamenta — 18.30 Šeststo let dunajske univerze — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hit-parada — 21.45 Svetovni šport.

Nedelja, 31. 1.: 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.00 Tedensko ogledalo domačega tiska — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Sodni dnevi, dramatizirana pripovedka — 15.00 Ljudstvo in domovina — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 21.15 Presneta šola.

Ponedeljek, 1. 2.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz stvaritev velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 15.30 Zabavna glasba — 16.00 Otroška ura — 17.15 Pogled v literarne revije — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Yoni igra, opera — 21.00 Izraelski festival.

Torek, 2. 2.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz stvaritev velikih mojstrov — 13.30 Fritz Kreisler, znani dunajski violinski virtuoz — 14.35 Pota in stranpota — 15.30 Iz teme k svetlobi — 16.00 Esej v našem času — 17.40 Zdrava zima — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Operetni koncert — 21.30 O tem lahko govorimo — 21.55 Govori športni zdravnik.

Sreda, 3. 2.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz stvaritev velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Drama absurdov — 15.30 Vedro in veselo — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, teenagerji — 20.15 Vseh devet — 22.15 Tretje znamenje.

Četrtek, 4. 2.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.35 Iz stvaritev velikih mojstrov — 13.30 Cirkus Poldrini — 14.35 Avstrijsko pesništvo v odmevu inozemstva — 15.30 Mali orkestrski komadi avstrijskih komponistov — 16.00 Najdeno v vedru — 17.15 Šeststo let dunajske univerze — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Zveneči filmski magacin — 21.00 Osnutek za svet obsegajočo državo.

Petek, 5. 2.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz stvaritev velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Avstrijski izumitelji in tehniki — 15.30 Dobro zabavo — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 Spor med goslarji v starem Dunaju — 21.00 Iz nabiralnika za pritožbe — 21.40 Angleščina čisto naglo.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 30. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 31. 1.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 1. 2.: 14.15 Poročila, objave, pregled spореda — Za našo vas — 10 minut za športnike — 18.00 Za naše mlade poslušalce.

Torek, 2. 2.: 14.15 Poročila, objave — Ljudski koledar.

Sreda, 3. 2.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite zaigramo.

Četrtek, 4. 2.: 14.15 Poročila, objave — Od uglajenosti zunanjih družabnih oblik k notranji uglajenosti mladega človeka.

Petek, 5. 2.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh — Odrsko ogledalo — Mala davčna abeceda.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz

Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik.

Sobota, 30. 1.: 8.05 Slovenske narodne — 8.55 Samorog in lev, mladinska oddaja — 12.15 Pred domačo hišo — 14.05 Chopin na baletnem odru — 14.35 Voščila — 15.30 Pojeta moški in ženski zbor iz Hrastnika — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 V soboto zvečer — 21.00 Zaplešite z nami — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 31. 1.: 8.00 Rotacija, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tedna — 17.15 Romeo, Julija in tema, radijska igra — 18.25 Pred rojstnim dnevom velikih violinistov — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.00 Glasba ne pozna meja — 21.30 Iz slovenske simfonične ustvarjalnosti.

Ponedeljek, 1. 2.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Iz narodne zakladnice — 10.35 Naš podlistek — 12.15 Pred domačo hišo — 14.05 S poti po Škotski in Angliji — 14.35 Voščila — 15.30 Zborovske sladbe Antona Försterja — 17.05 Iz opernega sveta — 18.45 Družba in čas — 20.00 Nocoj ob dvajsetih — 20.30 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 22.10 S popevkami po svetu.

Torek, 2. 2.: 8.05 Zadovoljni Kranjci in trio Avgusta Stanka — 12.15 Pesmi jugoslovanskih narodov — 12.30 Iz koncertnih simfonij — 14.05 Sestanek s Slavo — 15.30 V torek nasvidenje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Violinist Srečko Zalokar — 20.20 In articule mortis, radijska igra — 21.20 Serenadni večer.

Sreda, 3. 2.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in pripovedk — 9.25 Domače viže in napevi — 10.45 Človek in zdravje — 12.15 Čez hrib in dol — 12.30 Iz oper nemških romantikov — 14.05 Samorastnik in samorastniki, mladinska oddaja — 15.30 Dva venčka narodnih — 17.05 Glasba z novega sveta — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Poje komorni zbor RTV Zagreb — 20.20 Tako pojo in igrajo v Pragi — 22.10 Nočni akrodi.

Četrtek, 4. 2.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 9.25 Glasbeni vedež — 12.15 Igra kvintet bratov Avsenik — 14.05 S solisti ljubljanske opere — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtkov večer — 21.00 Literarni večer — 22.10 S popevkami po svetu.

Petek, 5. 2.: 8.05 Odmevi naših krajev — 9.55 Pionirski tednik — 10.35 Novo na knjižni polici — 12.30 Drobni odlomki iz oper — 14.35 Chopinove in Brahmsova variacije za klavir — 15.30 Nemške narodne pesmi — 15.45 Novo v znanosti — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.15 Revija naših pevcev zabavne glasbe — 20.30 Tedenski zunanjepolitični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Za ljubitelje jazza.

TELEVIZIJA

Sobota, 30. 1.: 17.00 Mladinski film — 17.22 Ukradeni načrti — 18.30 Nemščina za Nemce — 18.55 To mora biti komad od Hitlerja, satira — 19.10 Iz narave — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kaj vidimo novega — 21.15 Play Bach — 22.05 Rumeni zavoj, film.

Nedelja, 31. 1.: 17.00 Tajna zadeva pet — 17.30 Svet mladine — 18.00 Knjižni kotiček — 19.00 Pet tisoč šolarjev — 19.30 Aktualni šport — 20.15 Dekle iz predmestja — 22.35 Sedem dni časovnih dogajanj.

Ponedeljek, 1. 2.: 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Obsodba v Parizu — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Smeh dovoljen — 20.40 Športno omizje.

Torek, 2. 2.: 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Zaljubljen v St. Gallenu — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Svilena lestva, opera — 21.20 Hokej na ledu v Innsbrucku.

Sreda, 3. 2.: 11.00 Smeh dovoljen — 11.40 Športno omizje — 17.00 Za otroke — 17.30 Fury — 17.55 Za družino — 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Otrok protekcije, veseloigra.

Četrtek, 4. 2.: 12.00 Kaj lahko postanem — 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Lutkovni film — 20.15 Fantastična komedija — 21.45 Trpljenja polna pot Henrija Dunanta.

Petek, 5. 2.: 11.00 Otrok protekcije — 18.33 Nova za ženo — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Veseloigra — 22.15 Z očmi naših otrok.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sobota, 30. 1.: 12.15 Kulturni odmevi — 15.00 Volan — 15.50 Pesmi in plesi z vsega sveta — 17.00 Pevski zbori Furlanije-Julijske krajine — 17.30 Pisani balonček — 19.00 Slovenski moderni samospevi — 19.15 Družinski obzornik — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Nedelja, 31. 1.: 9.00 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — 13.30 Glasba po željah — 15.30 Elaumilchov kanal, drama — 20.30 Iz slovenske folklore — 21.00 Vabilo na ples.

Ponedeljek, 1. 2.: 12.15 Iz slovenske folklore — 17.20 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu — 19.15 Plošče za vas — 20.35 Podeželjski filozof, opera.

Torek, 2. 2.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 17.20 Italijanščina po radiu — 19.15 Radijska univerza — 20.35 Kulturni odmevi — 22.00 Slovenske novele 19. stoletja.

Sreda, 3. 2.: 12.15 V Trstu pred sto leti — 18.30 Nove plošče resne glasbe — 19.15 Higiena in zdravje — 20.35 Simfonični koncert iz Turina.

Četrtek, 4. 2.: 12.15 Za smeh in dobro voljo — 17.20 Italijanščina po radiu — 18.30 Glasbena oddaja za mladino — 19.15 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Tretja plača.

Petek, 5. 2.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.30 Slovenski solisti — 19.15 Odporniško gibanje v italijanskem pripovedništvu — 21.00 Koncert operne glasbe.

Ta teden vam priporočamo:

Branje za zimske večere

- Jože Amado: **DEŽELA NA KONCU SVETA,** roman iz brazilskega pragozda, 336 str., pl. 31 šil.
- Louis Aragon: **SMRČEK — DOBRI SOSEDJE,** dve črtici, 48 str., br. 4 šil.
- Vladimir K. Arsenjev: **V SIBIRSKI TAJGI,** zapiski z odprave v Sibirijo, 192 str., ppl. 20 šil.
- Honore de Balzac: **NEZNANA MOJSTROVINA,** povesti, 144 str., br. 10 šil.
- Vicki Baum: **HOTEL V BERLINU,** roman, 212 str., pl. 24 šil.
- Kazimierz Brandys: **LUCIJA KRALJ,** roman o Varšavi in njenih prebivalcih, 152 str., pl. 26 šil.
- Ivan Cankar: **NA KLANCU,** roman o pisateljevi materi, 148 str., br. 13 šil.
- A. J. Cronin: **ŠPANSKI VRTNAR,** zgodba o bolehnem dečku, 168 str., kart. 28 šil.
- Stephen Crane: **RDEČI ZNAK HRABROSTI,** vojni roman, 148 str., pl. 23 šil.
- Mark Derby: **IZ AZIJE ŽIV,** razburljiva zgodba iz eksotičnega sveta, 240 str., ppl. 26 šil.
- Kristmann Gudmundsson: **SINJA OBALA,** roman z Islanda, 228 str., br. 18 šil.
- Matevž Hace: **NAŠI OBRAZI,** zbirka partizanskih povesti, 176 str., br. 23 šil.
- Mičihiko Hačija: **HIROŠIMA,** pretresljivi zapiski o posledicah prve atomske bombe, 212 str., slik. priloge, ppl. 24 šil.
- Anton Ingolič: **TVEGANA POT,** mladinska povest, 88 str., ilustr., br. 8 šil.
- Ivan Jan: **SKOZI ZASEDE,** zbirka zgodb o vojni in partizanih, 160 str., br. 24 šil.
- Jerome K. Jerome: **TRIJE MOŽJE SE KLATIJO,** vesele dogodivščine, kart., 260 str., ilustr. 22 šil.
- Josip Jurčič: **KLOŠTRSKI ŽOLNIR,** zgodovinska povest, 78 str., ppl. 30 šil.
- James Joyce: **LJUDJE Z DUBLINA,** zbirka novel iz malomeščanskega okolja, 216 str., pl. 20 šil.
- Georgi Karaslavov: **KRISTAVEC,** roman iz bolgarskega kmečkega življenja, 232 str., pl. 23 šil.
- Janko Kersnik: **CIKLAMEN-AGITATOR,** dva romana, 184 str., br. 13 šil.
- Lojze Kovačič: **KLJUČI MESTA,** zgodbe iz vsakdanjega življenja, 214 str., br. 23 šil.
- Marjan Kolar: **SAMOMOR V NEBESIH,** zbirka humoresk, 120 str., br. 15 šil.
- Deljko Kovačevič: **V OKOVIH ŠPANIJE,** spomini na špansko državljansko vojno, 232 str., ppl. 30 šil.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

Talne obloge
(Bodenbeläge)
dobava in polaganje

Podjunska trgovska družba bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf

DOBROPIS
99.101

Brezplačno presenečenje za vse, kateri hočejo dobro in poceni kupiti!

V nekaj dneh prejmete popolnoma brezplačno in neobvezno največji avstrijski dobavni katalog s skoraj 8000 ponudbami, če nam z dopisnico sporočite Vaš naslov. Nalepite ta dobropis na dopisnico in jo pošljite še danes na naslednji naslov:

Internationales Grossversandhaus

GRAZ **Moden Müller** Wiener-str. 286

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.